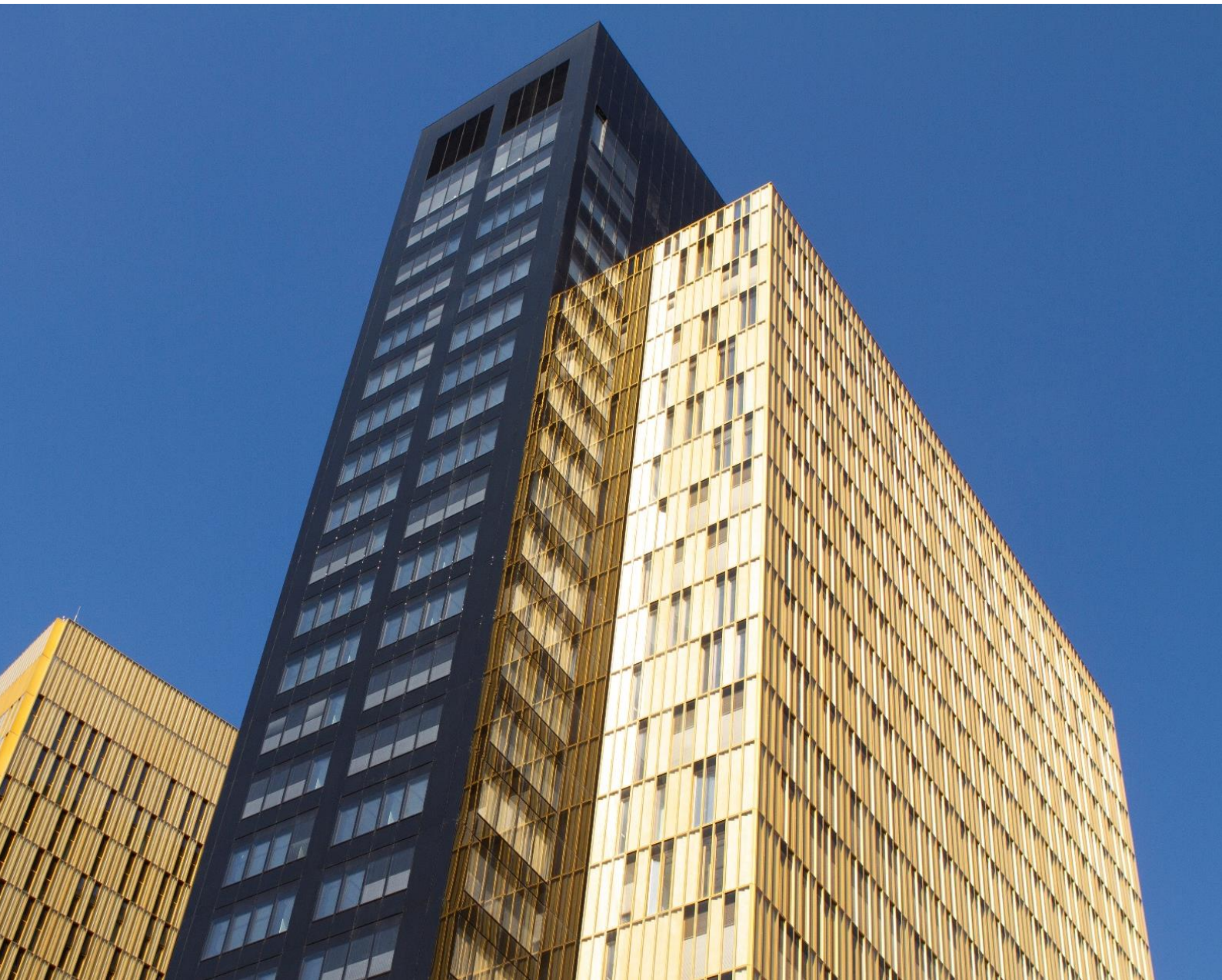

Тематичен фиш

Спешно преюдициално производство и бързо производство

Предговор

За да даде възможност за по-бързо разглеждане на делата, които изискват това, член 23а от Статута на Съда на Европейския съюз¹ предвижда:

„В процедурния правилник може да бъде предвидено бързо производство, а във връзка с преюдициални запитвания, свързани с пространството на свобода, сигурност и правосъдие — и спешно производство.

Тези производства могат да предвиждат по-кратък срок за представяне на изявления по делото или писмени бележки от срока, предвиден в член 23, и — чрез дерогация от член 20, четвърта алинея — да няма заключения на генералния адвокат.

Спешното производство може освен това да предвижда ограничаване на страните и другите заинтересовани лица, посочени в член 23, имащи право да представят изявления по делото или писмени бележки, и при особено спешни случаи — пропускане на писмената фаза на производството“.

Бързото производство пък съществува от 2000 г. и днес е уредено в член 105 и сл. от Процедурния правилник на Съда², що се отнася до преюдициалните запитвания, и в член 133 и сл. от този правилник, що се отнася до преките производства³. Всъщност бързото производство може да се прилага независимо от вида на производството, при положение че естеството на делото изисква то да бъде разгледано в кратки срокове⁴.

Искането за разглеждане на дадено дело по реда на бързото производство се прави от запитващата юрисдикция в производствата по преюдициални запитвания и от ищеца, съответно жалбоподателя или от ответника в преките производства. Решението се взема от председателя на Съда след изслушване на съдията докладчик, генералния адвокат и евентуално другата страна в производството. По изключение председателят на Съда също може да вземе решение за разглеждане на дадено дело по реда на бързото производство. Председателят на Съда се произнася по допускането или отхвърлянето на бързото производство с определение. Между януари 2019 г. и юни 2023 г. обаче, при липсата на произнасяне с определение, мотивите на решението за допускане или

¹ [Консолидиран текст на Протокол \(№ 3\) относно Статута на Съда на Европейския съюз](#), приложен към Договорите, изменен.

² Процедурен правилник на Съда от 25 септември 2012 г. (ОВ L 265, 2012 г., стр. 1 и поправка в ОВ L 149, 2018 г., стр. 26), изменен на 18 юни 2013 г. (ОВ L 173, 2013 г., стр. 65), 19 юли 2016 г. (ОВ L 217, 2016 г., стр. 69), 9 април 2019 г. (ОВ L 111, 2019 г., стр. 73), 26 ноември 2019 г. (ОВ L 316, 2019 г., стр. 103) и 2 юли 2024 г. (ОВ L, 2024/2094).

³ В това отношение следва да се отбележи, че член 151 от Процедурния правилник на Общия съд от 4 март 2015 г. (ОВ L 105, 2015 г., стр. 1 и поправки в ОВ L 149, 2018 г., стр. 27 и ОВ L 2024/90478, 2024 г.) също предвижда възможност за произнасяне в бързо производство „предвид особената неотложност и обстоятелствата по делото“.

⁴ В новия процедурен правилник на Съда изразът „в кратки срокове“ заменя израза „изключително спешно“, който беше използван в стария процедурен правилник.

отхвърляне се съдържаха само в съдебния акт, с който се слага край на производството.

Спешното преюдициално производство е по-ново, доколкото е създадено през 2008 г. във връзка с разширяването на правомощията на Съюза и на Съда в областта на пространството на свобода, сигурност и правосъдие. Всъщност предвид особено чувствителния характер на тази област е счетено за необходимо да се въведе специфично особено производство, чрез което да може при необходимост да се защитят съответните интереси. В този смисъл, за разлика от бързото производство, което може да се прилага във всички области на правото на Съюза и за всеки вид производство, спешното преюдициално производство по член 107 и сл. от Процедурния правилник на Съда е предвидено само за преюдициалните запитвания, които повдигат въпроси от областите по част трета, дял V от Договора за функционирането на Европейския съюз относно пространството на свобода, сигурност и правосъдие.

Решението дали да се уважи искането на запитващата юрисдикция за разглеждане на делото по реда на спешното преюдициално производство, се взема от състава, който Съдът е посочил за тази цел, и не се мотивира. В случай на уважаване на искането за провеждане на спешно преюдициално производство обаче при произнасянето си по съществото на делото Съдът често обобщава съображенията на запитващата юрисдикция, обосновавали прилагането на това производство. Освен това, когато запитващата юрисдикция не е направила искане за провеждане на спешно преюдициално производство, но има явна на пръв поглед необходимост от това, председателят на Съда може да поиска компетентният състав да прецени необходимостта от разглеждане на запитването по реда на спешното преюдициално производство, което в такъв случай се прилага служебно.

Следва още да се отбележи, че нормативните актове, които уреждат бързото производство и спешното преюдициално производство, не уточняват в подробности при какви обстоятелства трябва да се прилагат тези производства. В това отношение само член 267, четвърта алинея ДФЕС споменава изрично хипотезата на необходимост от произнасяне на Съда „в най-кратък срок“ — когато преюдициалният въпрос е повдигнат по дело във връзка със задържано лице. В отсъствието на други насоки настоящият фиш има за цел да представи делата, които са показателни за прилагания от Съда процесуален подход и позволяват да се разбере какви причини биха могли да обосновават прилагането на спешното преюдициално производство или на бързото производство.

Тъй като първият фиш е от 2019 г., целта на настоящата актуализация е досегашният подбор да се допълни с 15 по-нови съдебни акта, от които 10 се отнасят до спешното преюдициално производство и 5 — до бързото производство, и с които се внасят редица уточнения по прилагането на тези две производства.

Списък на посочените актове

КОНВЕНЦИЯ

Конвенция, съставена на основание член К.3 от Договора за Европейския съюз, за защита на финансовите интереси на Европейските общности, подписана в Брюксел на 26 юли 1995 г. и приложена към акта на Съвета от 26 юли 1995 г. (ОВ С 316, 1995 г., стр. 48; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 12, стр. 51).

РЕГЛАМЕНТИ

Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000 (ОВ L 338, 2003 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 183).

Регламент (ЕО) № 273/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 11 февруари 2004 година относно прекурсорите на наркотичните вещества (ОВ L 47, 2004 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 10, стр. 183), изменен с Регламент (ЕС) № 1258/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 20 ноември 2013 г. (ОВ L 330, 2013 г., стр. 21).

Регламент (ЕО) № 810/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 година за създаване на Визов кодекс на Общността (Визов кодекс) (ОВ L 243, 2009 г., стр. 1), изменен с Регламент (ЕС) № 610/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година (ОВ L 182, 2013 г., стр. 1).

Регламент (ЕС) № 604/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава или от лице без гражданство (преработен текст) (ОВ L 180, 2013 г., стр. 31).

ДИРЕКТИВИ

Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 година за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна (ОВ L 206, 1992 г., стр. 7; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 2, стр. 109).

Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 година относно неравноправните клаузи в потребителските договори (ОВ L 95, 1993 г., стр. 29; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 2, стр. 273).

Директива 2001/83/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 ноември 2001 година за утвърждаване на кодекс на Общността относно лекарствени продукти за хуманна употреба (ОВ L 311, 2001 г., стр. 67; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 33, стр. 3), изменена с Директива 2004/27/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 31 март 2004 г. (ОВ L 136, 2004 г., стр. 34; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 44, стр. 116).

Директива 2003/86/ЕО на Съвета от 22 септември 2003 година относно правото на събиране на семейството (ОВ L 251, 2003 г., стр. 12; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 164).

Директива 2003/109/ЕО на Съвета от 25 ноември 2003 година относно статута на дългосрочно пребиваващи граждани от трети страни (ОВ L 16, 2004 г., стр. 44; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 225).

Директива 2008/115/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 година относно общите стандарти и процедури, приложими в държавите членки за връщане на незаконно пребиваващи граждани на трети страни (ОВ L 348, 2008 г., стр. 98).

Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 ноември 2009 година относно опазването на дивите птици (ОВ L 20, 2010 г., стр. 7).

Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила (преработен текст) (ОВ L 337, 2011 г., стр. 9, наричана по-нататък „Директивата относно определянето“).

Директива 2013/32/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година относно общите процедури за предоставяне и отнемане на международна закрила (преработен текст) (ОВ L 180, 2013 г., стр. 60).

Директива 2013/33/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година за определяне на стандарти относно приемането на кандидати за международна закрила (преработен текст) (ОВ L 180, 2013 г., стр. 96).

РЕШЕНИЯ

Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки (ОВ L 190, 2002 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 3).

Решение 2006/928/ЕО на Комисията от 13 декември 2006 година за създаване на механизъм за сътрудничество и проверка на напредъка на Румъния в постигането на специфични цели в областите на съдебната реформа и борбата срещу корупцията (ОВ L 354, 2006 г., стр. 56; Специално издание на български език, 2007 г., глава 11, том 51, стр. 55).

Решение 2011/199/ЕС на Европейския съвет от 25 март 2011 година за изменение на член 136 от Договора за функционирането на Европейския съюз по отношение на механизъм за стабилност за държавите членки, чиято парична единица е еврото (ОВ L 91, 2011 г., стр. 1).

Решение за изпълнение (ЕС) 2015/789 на Комисията от 18 май 2015 година относно мерки за предотвратяване на въвеждането и разпространението на *Xylella fastidiosa* (Wells et al.) в Съюза (ОВ L 125, 2015 г., стр. 36).

Съдържание

ПРЕДГОВОР	3
СПИСЪК НА ПОСОЧЕНИТЕ АКТОВЕ	5
I. СПЕШНО ПРЕЮДИЦИАЛНО ПРОИЗВОДСТВО	9
1. Приложно поле на спешното преюдициално производство	9
2. Причини, които обосновават прилагането на спешното преюдициално производство	11
2.1. Опасност от влошаване на отношенията между родител и дете	11
2.2. Лишаване от свобода	17
2.3. Опасност от накърняване на основните права.....	29
II. БЪРЗО ПРОИЗВОДСТВО	37
1. Причини, които обосновават прилагането на бързото производство	37
1.1. Вид и чувствителност на тълкувателната област, до която се отнася преюдициалното запитване	37
1.2. Особена сериозност на правната несигурност, във връзка с която е отправено преюдициалното запитване	38
1.3. Лишаване от свобода на жалбоподателя.....	46
1.4. Въздействие върху семейния живот.....	48
1.5. Опасност от накърняване на основните права.....	49
1.6. Материална нищета	54
1.7. Опасност от тежки екологични щети.....	55
1.8. Риск от ненаказуемост по голям брой дела.....	57
2. Връзка между бързото производство по искове за установяване на неизпълнение на задължения и допусканияте обезпечителни мерки.....	59

I. Спешно преюдициално производство

1. Приложно поле на спешното преюдициално производство

*Определение от 22 февруари 2008 г., Kozłowski (C-66/08, [EU:C:2008:116](#))*⁵

„Бързо производство“

По това дело, образувано през февруари 2008 г., Oberlandesgericht Stuttgart (Висш областен съд Щутгарт, Германия) отправя искане до Съда да разгледа преюдициалното запитване по реда на спешното преюдициално производство (СПП), тъй като срокът на лишаването от свобода на жалбоподателя в главното производство на територията на Германия е щял скоро да изтече, а и освен това е било възможно да бъде освободен предсрочно.

Председателят на Съда отбелязва, че разпоредбите на Процедурния правилник, които предвиждат СПП и които запитващата юрисдикция иска да се приложат изпреварващо, ще влязат в сила едва на 1 март 2008 г. Затова, доколкото е образувано преди тази дата, делото не може да бъде разгледано по реда на СПП. С оглед на духа на сътрудничество между националните юрисдикции и Съда обаче председателят на Съда постановява, че искането за СПП трябва да се тълкува като искане за съществено съкращаване на срока на разглеждане на делото и да се третира като искане за провеждане на бързо преюдициално производство (БПП)⁶.

Определение от 6 май 2014 г., G. (C-181/14, [EU:C:2014:740](#))

„Бързо производство“

Това дело е свързано с наказателно производство, образувано в Германия срещу лице, което продавало растителни смеси, съдържащи синтетични канабиноиди. Към меродавния момент (между 2010 г. и 2011 г.) тези вещества не са попадали под действието на германския закон за упойващите вещества⁷, поради което Landgericht Itzehoe (Областен съд Ицехо, Германия) прилага законодателството в областта на търговията с лекарствени продукти⁸, което транспонира Директива 2001/83⁹. Така този съд приема, че продажбата на такива стоки осъществява състава на престъплението пускане на пазара на рискови лекарствени продукти, и съответно осъжда лицето и му налага наказание лишаване от свобода.

⁵ Вж. също решение от 17 юли 2008 г. (голям състав), Kozłowski (C-66/08, [EU:C:2008:437](#)).

⁶ Вж. по-нататък част II, „Бързо производство“, раздел 1.1, „Вид и чувствителност на тълкувателната област, до която се отнася преюдициалното запитване“.

⁷ Betäubungsmittelgesetz (Закон за упойващите вещества).

⁸ Gesetz zur Änderung arzneimittelrechtlicher und anderer Vorschriften (Закон за търговията с лекарствени продукти) от 17 юли 2009 г. (BGBl. 2009 I, стр. 1990).

⁹ Директива 2001/83/ЕО.

Сезиран с ревизионна жалба, Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд, Германия) приема, че изходът на спора в главното производство зависи от въпроса дали спорните стоки могат да се окачествят като „лекарствени продукти“ по смисъла на Директива 2001/83. Затова той отправя съответно запитване до Съда. Освен това той моли да се приложи СПП, като посочва, че ако според отговора на Съда тези стоки не са лекарствени продукти, в случая няма да има основание да се търси наказателна отговорност на лицето и би се оказало, че е то е неоснователно задържано.

Съдът постановява, че няма основание за прилагане на СПП, тъй като Директива 2001/83 е приета на основание член 95 ЕО, понастоящем член 114 ДФЕС, който спада към част трета, дял VII от Договора за функционирането на ЕС.

Същевременно СПП може да се прилага единствено за преюдициални запитвания, които повдигат един или няколко въпроса, отнасящи се до областите по част трета, дял V от Договора за функционирането на ЕС. Председателят на Съда обаче решава служебно да постанови делото да се разгледа по реда на БПП¹⁰.

Определение от 1 декември 2023 г., EV (Прекурсори на наркотични вещества)
(С 174/22, [EU:C:2023:947](#))

„Преюдициално запитване — Член 99 от Процедурния правилник на Съда — Прекурсори на наркотични вещества — Рамково решение 2004/757/ПВР — Член 2, параграф 1, буква г) — Лице, съпричастно към транспортирането и дистрибуцията на прекурсори, използвани за незаконното получаване или производство на наркотици — Регламент (ЕО) № 273/2004 — Включени в списък вещества — Член 2 — Понятие „оператор“ — Член 8, параграф 1 — Обстоятелства, при които има съмнение, че вещества от списъка могат да бъдат отклонени за незаконно производство на упойващи или психотропни вещества — Задължение да се изпрати уведомление за тези обстоятелства — Понятие „обстоятелство“ — Обхват“

През 2018 г. при задържане от полицията на Варна (България) у EV е намерен, наред с другото, толуол, вещество предназначено за производството на метамфетамин. Впоследствие Окръжен съд Варна (България) признава EV за виновен за престъпление, а именно за това, че без надлежно разрешение държал с цел разпространение прекурсори на наркотични вещества, и му налага наказание две години лишаване от свобода и глоба в размер на 20 000 BGN (около 10 200 EUR). EV подава касационна жалба пред Върховния касационен съд (България), като изтъква по-специално, че деянието, в което е обвинен, не представлява престъпление. Той поддържа по-конкретно, че веществото толуол е включено в категория 3 от приложение I към Регламент № 273/2004 и за неговото държане не се изисква нито лицензия, нито регистрация. При тези обстоятелства,

¹⁰ Вж. по-нататък част II, „Бързо производство“, раздел 1.2, „Особена сериозност на правната несигурност, във връзка с която е отправено преюдициалното запитване“.

тъй като изпитва съмнения относно тълкуването на Регламент № 273/2004, Върховният касационен съд решава да отправи преюдициално запитване до Съда. Освен това той моли да се проведе СПП.

Подобно на дело G. (C-181/14, [EU:C:2014:740](#)), представено по-горе, Съдът отхвърля това искане с мотива, че Регламент № 273/2004, чието тълкуване се иска в случая, спада към част трета, дял VII от Договора за функционирането на ЕС, докато спешното преюдициално производство може да се прилага единствено за преюдициални запитвания, които повдигат един или няколко въпроса, отнасящи се до областите, посочени в дял V от същата трета част, който се отнася до пространството на свобода, сигурност и правосъдие.

2. Причини, които обосновават прилагането на спешното преюдициално производство

2.1. Опасност от влошаване на отношенията между родител и дете

Решение от 22 декември 2010 г., Aguirre Zarraga (C-491/10 PPU, [EU:C:2010:828](#))

„Съдебно сътрудничество по граждански дела — Регламент (ЕО) № 2201/2003 — Компетентност, признаване и изпълнение на съдебни решения по брачни дела и по дела, свързани с родителска отговорност — Родителска отговорност — Право на упражняване на родителски права — Отвлечане на дете — Член 42 — Изпълнение на удостоверено решение на компетентния (испански) съд, с което се разпорежда връщането на дете — Правомощие на замоления (германски) съд да откаже изпълнението на това решение в случай на тежко нарушение на правата на детето“

В този случай става дума за испански гражданин и германска гражданка, родители на момиченце, които водят дело за развод в Испания, обичайното местопребиваване на семейството. С временна мярка бащата е определен за единствен носител на правото на упражняване на родителските права, тъй като е прието, че той е в състояние по-добре да гарантира запазването на семейната среда на детето, доколкото майката е заявила желанието си да се установи в Германия с новия си партньор. След като прекарва лятото при майка си в Германия обаче, детето не се завръща в Испания. Родителите завеждат няколко дела в Испания и в Германия във връзка с връщането на детето в Испания, признаването и изпълнението на испанските съдебни актове в Германия и окончателното определяне на носителя на правото на упражняване на родителските права.

В този контекст Oberlandesgericht Celle (Висш областен съд Целе, Германия) поставя на Съда няколко въпроса за тълкуването на член 42, „Връщане на дете“, от Регламент № 2201/2003¹¹.

Съдът решава служебно да разгледа това преюдициално запитване по реда на СПП. В това отношение той припомня, че признава необходимостта от спешно произнасяне в случаите на отвеждане на дете, в частност когато раздялата на детето от родителя, на когото е било предоставено упражняването на родителските права, макар и само като временна мярка, би могло да влоши или да накърни отношенията помежду им и да причини психическо увреждане. Като прилага тази съдебна практика към конкретния случай, Съдът отбелязва, че заинтересованото дете е разделено от баща си от над две години и поради разстоянието и обтегнатите отношения между родителите е налице висок и конкретен риск от пълно прекъсване на контактите с бащата по време на производството пред запитващата юрисдикция. Според Съда при тези обстоятелства разглеждането на делото по общия ред би могло сериозно и дори непоправимо да накърни отношенията между бащата и дъщеря му, както и още повече да усложни интегрирането ѝ в нейната семейна и социална среда при евентуалното ѝ връщане в Испания.

Решение от 22 декември 2010 г., Mercredi (C-497/10 PPU, [EU:C:2010:829](#))

„Съдебно сътрудничество по граждански дела — Регламент (ЕО) № 2201/2003 — Брачни дела и дела, свързани с родителска отговорност — Дете на невстъпили в брак родители — Понятие за обичайно местопребиваване на дете в кърмаческа възраст — Понятие за право на упражняване на родителски права“

Спорът в главното производство се води между британски гражданин и френска гражданка по повод на упражняването на родителските права по отношение на дъщеря им. В конкретния случай детето е било на два месеца, когато майката напуска заедно с него Обединеното кралство, мястото на обичайното му пребиваване, и отива на остров Реюнион (Франция), без преди това да уведоми бащата. Преместването обаче е правомерно, тъй като към този момент майката е единствен носител на правото на упражняване на родителските права. Впоследствие родителите завеждат дела в Обединеното кралство и във Франция във връзка с предоставянето на родителската отговорност и определянето на обичайното местопребиваване на детето. В това отношение френски съд се произнася по тези въпроси в полза на майката, а Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (Апелативен съд (Англия и Уелс) (гражданско отделение), Обединеното кралство) приема, че е необходимо компетентният съд да се определи въз основа на правото на Съюза, което налага Съдът да изясни

¹¹ Регламент (ЕО) № 2201/2003.

критериите по членове 8 и 10 от Регламент № 2201/2003, по които се определя обичайното местопребиваване на детето.

Затова тази юрисдикция отправя преюдициално запитване до Съда заедно с искане за прилагане на СПП. Тя мотивира искането си с това, че докато не се установи кой е компетентният съд, няма да могат да бъдат разгледани направените от бащата искания за издаването на разпореждане, позволяващо му да поддържа отношения със своето дете. Съдът решава да приложи СПП, като подчертава, че делото се отнася до дете на година и четири месеца, отделено от баща си от над една година. Според Съда, като се има предвид, че детето е на чувствителна за развитието му възраст, запазването на това положение, при което освен това местопребиваването на бащата е доста отдалечено от това на детето, би могло сериозно да навреди на бъдещите им взаимоотношения.

Решение от 26 април 2012 г., Health Service Executive (C-92/12 PPU, [EU:C:2012:255](#))

„Компетентност, признаване и изпълнение на съдебни решения по брачни дела и по дела, свързани с родителска отговорност — Регламент (ЕО) № 2201/2003 — Ненавършило пълнолетие дете, което има обичайно пребиваване в Ирландия, където е било настанявано многократно — Агресивно и опасно за самото дете поведение — Решение за настаняване на детето в специализирана институция от затворен тип в Англия — Материален обхват на Регламента — Член 56 — Процедури за консултиране и даване на съгласие — Задължение за признаване или за обявяване на изпълняемостта на решението за настаняване на детето в специализирана институция от затворен тип — Временни мерки — Спешно преюдициално производство“

По това дело High Court (Висш съд, Ирландия), сезиран от органа, отговарящ за поверените на грижите на държавата деца в Ирландия, издава разпореждане за настаняването на дете с ирландско гражданство в институция от затворен тип в Обединеното кралство, където живее майката. Всъщност здравните специалисти смятат, че в Ирландия не съществува институция, която да може да отговори на специфичните нужди от закрила на това дете.

Тъй като е трябвало да се произнесе по продължаването на настаняването на детето във въпросната институция, High Court (Висш съд) отправя запитване до Съда дали взетото от него решение попада в приложното поле на Регламент № 2201/2003 и дали преди изпълнението му в замолената държава членка трябва да бъде признато и обявено за изпълняемо в тази държава членка.

Посочената юрисдикция моли и да бъде проведено СПП, искане, което Съдът уважава. В това отношение запитващата юрисдикция отбелязва, от една страна, че с цел закрила детето е задържано против волята му в институция от затворен тип. От друга страна, тя подчертава, че нейната компетентност зависи от приложимостта на Регламент № 2201/2003 към главното производство и съответно от отговора на поставените преюдициални въпроси. Освен това в отговор на

изпратено от Съда¹² искане за разяснения запитващата юрисдикция посочва, че положението на детето изисква спешни мерки. Възможно то приближава пълнолетие, а от този момент запитващата юрисдикция вече няма да разполага с компетентност по отношение на него. Нещо повече, състоянието му изисква да бъде настанено в специализирана институция от затворен тип за кратък период и спрямо него да бъде приложена програма, която предоставя свобода постепенно и в структуриран вид, за да стане възможно настаняването му в неговото семейство в Англия.

Определение от 10 април 2018 г., CV (C-85/18 PPU, [EU:C:2018:220](#))

„Преюдициално запитване — Спешно преюдициално производство — Член 99 от Процедурния правилник на Съда — Съдебно сътрудничество по гражданскоправни и наказателноправни въпроси — Компетентност във връзка с родителската отговорност — Упражняване на родителските права върху детето — Регламент (ЕО) № 2201/2003 — Членове 8, 10 и 13 — Понятието „обичайно местопребиваване“ на детето — Решение, постановено от юрисдикция на друга държава членка относно мястото на пребиваване на детето — Неправомерно отвеждане или задържане на дете — Компетентност в случай на отвлечане на дете“

Спорът в главното производство се води между двама румънски граждани, установени в Португалия, във връзка с определянето на местопребиваването на тяхното дете и плащането на издръжка. След като двамата се разделят и майката напуска общото жилище, детето остава да живее с баща си. Майката обаче подава искане да ѝ бъде предоставено упражняването на родителските права, след което бащата заминава за Румъния заедно с детето. Сезирани от майката, на която с временна мярка вече е възложено упражняването на родителските права, румънските съдилища разпореждат връщане на детето в Португалия поради неправомерния характер на неговото отвеждане. Независимо от това бащата също предявява иск — пред Judecătoria Oradea (Районен съд Орадя, Румъния), като моли неговият адрес в Румъния да бъде определен за място на пребиваване на детето, а майката да бъде осъдена да плаща издръжка.

Посочената юрисдикция отбелязва, че трябва да разгледа на първо място възражението за липса на компетентност, направено от майката, и че в този контекст са ѝ необходими разяснения за понятието „обичайно местопребиваване“ по член 8, параграф 1 от Регламент № 2201/2003.

Съдът решава служебно да разгледа това преюдициално запитване по реда на СПП. В това отношение той припомня, че признава необходимостта от спешно произнасяне в случаите на отвеждане на дете в частност когато отделянето на

¹² Искане, отправено на основание член 104, параграф 5 от Процедурния правилник на Съда (понастоящем, считано от 25 септември 2012 г., член 101, параграф 1 от Процедурния правилник).

детето от родителя би могло да влоши настоящите или бъдещите отношения помежду им и да доведе до непоправима вреда. Като прилага тази съдебна практика към конкретния случай, Съдът отбелязва, че седемгодишното дете живее от близо две години с баща си в Румъния и е отделено от живеещата в Португалия майка, с която поддържа само телефонен контакт веднъж месечно. Според Съда при тези обстоятелства и с оглед на факта, че детето е на чувствителна за развитието му възраст, запазването на това положение би могло да навреди сериозно и дори непоправимо на неговите отношения с майка му. Освен това, тъй като социалната и семейната интеграция на детето в държавата членка по настоящото му местопребиваване вече е доста напреднала, запазването на това положение би могло още повече да усложни неговото интегриране при евентуалното му връщане в Португалия.

Решение от 24 март 2021 г., MCP (C-603/20 PPU, [EU:C:2021:231](#))

„Преюдициално запитване — Спешно преюдициално производство — Пространство на свобода, сигурност и правосъдие — Съдебно сътрудничество по гражданскоправни въпроси — Регламент (ЕО) № 2201/2003 — Член 10 — Компетентност във връзка с родителската отговорност — Отвличане на дете — Компетентност на съдилищата на държава членка — Териториален обхват — Отвеждане на дете в трета държава — Обичайно местопребиваване, придобито в тази трета държава“

Спорът в главното производство се води в Обединеното кралство между бащата на малко дете и неговата майка, която го е отвела в Индия, където детето живее при баба си по майчина линия, по повод на връщането на детето в Обединеното кралство и правото на бащата да го посещава.

Майката оспорва пред High Court of Justice (England & Wales), Family Division (Висш съд (Англия и Уелс), отделение по семейни дела) компетентността на съдилищата на Англия и Уелс, които са сезирани да се произнесат по искането на бащата, с мотива, че детето вече няма обичайно местопребиваване в Обединеното кралство. Тази юрисдикция счита, че нейната компетентност следва да се прецени въз основа на член 10 от Регламент № 2201/2003¹³. Ето защо тя иска от Съда да установи дали този член трябва да се тълкува в смисъл, че съдилищата на държавата членка, в която дете обичайно е пребивавало непосредствено преди отвличането му, запазват компетентността си без ограничение във времето, когато детето е придобило обичайно местопребиваване в трета държава в резултат на отвличането в тази държава.

Запитващата юрисдикция моли и да бъде проведено СПП, искане, което Съдът уважава. В това отношение Съдът отбелязва, че що се отнася до критерия за спешност, тъй като с изключение на кратко пребиваване в Обединеното кралство

¹³ Регламент (ЕО) № 2201/2003.

детето живее постоянно в Индия от октомври 2018 г., има опасност продължаването на това положение сериозно и дори непоправимо да навреди на връзката между детето и баща му, дори между детето и двамата му родители. Това положение може да нанесе непоправима вреда на неговото емоционално и психологическо развитие като цяло с оглед по-специално на факта, че детето е на чувствителна за неговото осъзнаване възраст. Освен това, тъй като семейната и социална интеграция на детето вече е напреднала в третата държава, където според констатациите на запитващата юрисдикция е настоящото му обичайно местопребиваване, продължаването на това положение би могло да усложни допълнително интегрирането на детето в неговата семейна и социална среда при евентуалното му връщане в Обединеното кралство.

Решение от 18 април 2023 г., Afrin (C-1/23 PPU, [EU:C:2023:296](#))

„Преюдициално запитване — Спешно преюдициално производство — Контрол по границите, убежище и имиграция — Имиграционна политика — Директива 2003/86/ЕО — Право на събиране на семейството — Член 5, параграф 1 — Подаване на заявление за влизане и пребиваване за целите на упражняването на правото на събиране на семейството — Правна уредба на държава членка, която предвижда задължение за членовете на семейството на кандидата за събиране на семейството да подават заявлението лично в компетентната дипломатическа служба на тази държава членка — Невъзможност или прекомерна трудност да се отиде до тази служба — Харта на основните права на Европейския съюз — Членове 7 и 24“

Спорът в главното производство се води между, от една страна, сирийски граждани и техните ненавършили пълнолетие деца, и от друга страна, белгийската държава, във връзка с отказа на последната да регистрира заявлението за влизане и пребиваване на основание събиране на семейството, подадено от майката и децата.

При тези обстоятелства Tribunal de première instance francophone de Bruxelles (Френскоезичен първоинстанционен съд Брюксел, Белгия) иска да се установи дали този отказ застрашава полезното действие на Директива 2003/86 относно правото на събиране на семейството¹⁴, или нарушава основните права¹⁵, които тя цели да защити.

Запитващата юрисдикция моли и да се проведе СПП. В подкрепа на искането си тя изтъква съображения, свързани с положението със сигурността в Сирия, както и с обстоятелството, че късното решаване на въпроса за регистрацията на заявлението за влизане и пребиваване на основание събиране на семейството би

¹⁴ Директива 2003/86/ЕО.

¹⁵ В този смисъл се имат предвид правото на зачитане на личния и семейния живот, гарантирано от член 7 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“), правото да се вземат предвид висшите интереси на детето, както и правото на последното да поддържа редовно лични отношения с двамата си родители, закрепени в член 24 от нея.

могло да затрудни това събиране на семейството, тъй като белгийското право предвижда по-високи изисквания, когато заявлението за събиране на семейството е подадено след изтичането на една година от признаването на статут на бежанец на кандидата за събиране на семейството.

Като прилага по аналогия практиката си в областта на отвлечането на деца, Съдът отбелязва, че що се отнася до условието за спешност, от акта за преюдициално запитване е видно, че малолетните деца А и В са отделени от баща си от повече от три години и че продължаването на това положение поради липсата на регистрация на заявлението от септември 2022 г. би могло сериозно да навреди на бъдещите отношения на децата с техния баща. Затова Съдът уважава искането за провеждане на СПП.

2.2. Лишаване от свобода

Решение от 30 ноември 2009 г. (голям състав), Кадзоев (C-357/09 PPU, [EU:C:2009:741](#))

„Визи, убежище, имиграция и други политики, свързани със свободното движение на хора — Директива 2008/115/ЕО — Връщане на незаконно пребиваващи граждани на трети страни — Член 15, параграфи 4, 5 и 6 — Срок на задържане — Вземане предвид на периода, през който е спряно изпълнението на решение за извеждане — Понятие за разумна възможност за извеждане“

Лице без документи за самоличност, което се представя за родено в Чечения, е задържано от българските власти в дом за временно настаняване на чужденци за времето до изпълнението на взетата спрямо него мярка за отвеждане до границата. За да бъде изпълнена мярката обаче, лицето трябва да разполага с документи, позволяващи му да пътува в чужбина. Три години по-късно то все още не разполага с такива документи. Същевременно въпросното лице подава молба за убежище и молби за замяна на мярката задържане с по-лека мярка, но всички тези молби са отхвърлени.

В този контекст директорът на администрацията, която отговаря за въпросния дом за временно настаняване, сезира Административен съд София-град (България) с искане да се произнесе служебно по продължаването на задържането на въпросното лице. Посочената юрисдикция отбелязва, от една страна, че преди изменението на българския закон за чужденците¹⁶ с цел транспонирането на Директива 2008/115¹⁷ продължителността на настаняването в дом за временно настаняване не е била ограничена с никакъв срок. От друга страна, тя констатира, че не съществуват преходни разпоредби, уреждащи случаите, в които са приети

¹⁶ Закон за чужденците в Република България (ДВ, бр. 153 от 1998 г.), изменен на 15 май 2009 г. (ДВ, бр. 36 от 2009 г.).

¹⁷ Директива 2008/115/ЕО.

решения преди гореспоменатото изменение на закона. Затова тя решава да отправи запитване до Съда за тълкуването на член 15, параграфи 4—6 от Директива 2008/115.

Запитващата юрисдикция моли и делото да бъде разгледано по реда на СПП, като посочва, че то поставя въпроса дали съдът трябва да продължи задържането на заинтересования, или трябва да го освободи. В това отношение, ако се приеме, че не съществува никаква „разумна възможност за извеждане“ на това лице по смисъла на член 15, параграф 4 от Директива 2008/115, би могло да е налице основание да се постанови незабавното му освобождаване в съответствие с тази разпоредба. По тези съображения Съдът решава да уважи искането за СПП.

Решение от 17 март 2016 г., *Mirza* (C-695/15 PPU, [EU:C:2016:188](#))

„Преюдициално запитване — Спешно преюдициално производство — Регламент (ЕС) № 604/2013 — Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила — Член 3, параграф 3 — Право на държавите членки да изпратят кандидат в сигурна трета държава — Член 18 — Задължения на компетентната да разгледа молбата държава членка в случай на обратно приемане на кандидата — Директива 2013/32/ЕС — Общи процедури за предоставяне и отнемане на международна закрила — Разглеждане на молба за международна закрила“

Пакистански гражданин влиза на унгарска територия от Сърбия и подава в Унгария първа молба за международна закрила. Тъй като обаче той напуска определеното му от унгарските власти място на пребиваване, разглеждането на молбата му е прекратено по съображението, че е била негласно оттеглена. Впоследствие той е спрял в Чехия и по искане на чешките власти е приет обратно в Унгария в съответствие с процедурата, предвидена в Регламент № 604/2013¹⁸ (наричан по-нататък „Регламентът „Дъблин III““). Тогава заинтересованият подава втора молба за международна закрила в Унгария, като в хода на разглеждането ѝ му е наложена мярка задържане. Молбата му е отхвърлена като недопустима, тъй като в случая Сърбия е трябвало да се счита за сигурна трета държава. Съответно по отношение на този гражданин са разпоредени мерки за връщането и извеждането му от страната.

В този контекст Debreceni közigazgatási és munkaügyi bíróság (Съд по административни и трудови спорове, Дебрецен, Унгария), сезиран с жалба против решението за отхвърляне на втората молба за международна закрила, решава да постави на Съда въпроси за условията, при които дадена държава членка може да изпраща кандидата в сигурна трета държава в съответствие с член 3, параграф 3 от Регламента „Дъблин III“, без да разглежда молбата му по същество.

¹⁸ Регламент (ЕС) № 604/2013.

Тази юрисдикция също моли делото да се разгледа по реда на СПП, като подчертава, че до 1 януари 2016 г. съответното лице е с мярка задържане. Освен това в отговор на искане от страна на Съда запитващата юрисдикция посочва, че срокът на мярката е удължен до постановяването на окончателно решение по молбата на лицето за международна закрила или, ако такова не бъде постановено до 1 март 2016 г. — до тази дата. Също според запитващата юрисдикция обаче след 1 март 2016 г. срокът на мярката за задържане може отново да бъде удължен с шестдесет дни, като общият срок на мярката за задържане може да бъде най-много шест месеца.

Съдът припомня своята практика, че следва да се вземе предвид обстоятелството, че заинтересованото лице не е на свобода и че продължаването на срока на задържането му зависи от изхода на спора в главното производство. Освен това той подчертава, че положението на лицето следва да се преценява според обстоятелствата към момента на произнасянето по искането за разглеждане на преюдициалното запитване по реда на СПП. Като прилага тази съдебна практика към конкретния случай, Съдът отбелязва, че тук тези критерии са изпълнени. Всъщност продължаването на срока на мярката за задържане на заинтересованото лице зависи от изхода на делото по главното производство, което се отнася до законосъобразността на отхвърлянето на молбата му за международна закрила. Затова Съдът уважава искането за провеждане на СПП.

Решение от 1 юни 2016 г., Bob-Dogi (C-241/15, [EU:C:2016:385](#))

„Преюдициално запитване — Полицейско и съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси — Рамково решение 2002/584/ПВР — Европейска заповед за арест — Член 8, параграф 1, буква в) — Задължение в европейската заповед за арест да се включи информация относно наличието на „заповед за задържане“ — Липса на предварителна и отделна от европейската заповед за арест национална заповед за задържане — Последица“

Унгарски съд издава европейска заповед за арест по отношение на румънски гражданин за целите на наказателното преследване. Съответно лицето е задържано в Румъния и е доведено пред Curtea de Apel Cluj (Апелативен съд Клуж, Румъния), който да се произнесе относно евентуалното му задържане под стража и предаването му на унгарските власти. В този контекст посочената юрисдикция разпорежда незабавното му освобождаване, но му налага друга мярка за неотклонение.

Тъй като не е сигурна в тълкуването на член 8, параграф 1, буква в) от Рамково решение 2002/584¹⁹, и по-точно какви са последиците от липсата на отделна и предварително издадена национална заповед за арест, тази юрисдикция решава да отправи преюдициално запитване до Съда.

Тя моли и делото да се разгледа по реда на СПП, като подчертава, че макар в момента лицето да не е задържано, все пак му е наложена друга мярка за неотклонение, която ограничава личната му свобода. Съдът решава, че при такива обстоятелства не следва да уважи искането. Председателят на Съда обаче взема решение делото да се разгледа с предимство в приложение на член 53, параграф 3 от Процедурния правилник.

Решение от 25 юли 2018 г. (голям състав), Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебна система) (C-216/18 PPU, [EU:C:2018:586](#))

„Преюдициално запитване — Спешно преюдициално производство — Полицейско и съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси — Европейска заповед за арест — Рамково решение 2002/584/ПВР — Член 1, параграф 3 — Процедури за предаване между държавите членки — Условия за изпълнение — Харта на основните права на Европейския съюз — Член 47 — Право на достъп до независим и безпристрастен съд“

След като полски съдилища издават няколко европейски заповеди за ареста му, съответното лице е арестувано в Ирландия и му е наложена мярка задържане до вземането на решение относно предаването му на полските съдебни органи. Затова лицето е доведено пред High Court (Висш съд, Ирландия), пред който заявява, че се противопоставя на предаването си, тъй като то би го изложило на реален риск от отказ от правосъдие предвид последните законодателни реформи на полската съдебна система.

В този контекст High Court (Висш съд) си поставя въпроси за последиците от тези законодателни реформи, които стават причина на 20 декември 2017 г. Комисията да приеме мотивирано предложение, с което да прикани Съвета да констатира на основание член 7, параграф 1 ДЕС наличието на очевиден риск от тежко нарушение на принципите на правовата държава от страна на Република Полша²⁰. Съответно тази юрисдикция поставя на Съда няколко въпроса за подхода, който трябва да възприеме изпълняващият орган съгласно член 1, параграф 3 от Рамково решение 2002/584 в случай на реален риск от нарушение на правото на достъп до независим съд, породен от системни или общи недостатъци, засягащи независимостта на съдебната система в издаващата държава членка.

¹⁹ Рамково решение 2002/584/ПВР — изявления на някои от държавите членки относно приемането на рамковото решение (ОВ L 190, 2002 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 3), изменено с Рамково решение 2009/299/ПВР.

²⁰ Мотивирано предложение на Комисията от 20 декември 2017 г., направено в съответствие с член 7, параграф 1 от Договора за Европейския съюз относно принципите на правовата държава в Полша (COM(2017) 835 окончателен).

Тази юрисдикция моли и преюдициалното запитване да бъде разгледано по реда на СПП, искане, което Съдът уважава. Що се отнася до критерия спешност, Съдът припомня практиката си по този въпрос, а след това я прилага към конкретния случай. В това отношение той подчертава, че съответното лице е задържано и продължаването на задържането му зависи от изхода на делото в главното производство, доколкото наложената му мярка задържане е разпоредена в рамките на изпълнението на европейските заповеди за арест.

Решение от 12 февруари 2019 г., ТС (C-492/18 PPU, [EU:C:2019:108](#))

„Преюдициално запитване — Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси — Рамково решение 2002/584/ПВР — Европейска заповед за арест — Член 12 — Продължаване на задържането на лицето — Член 17 — Срокове за приемане на решение за изпълнение на европейска заповед за арест — Национално законодателство, предвиждащо служебно преустановяване на мярка за задържане 90 дни след задържането — Съответстващо тълкуване — Спиране на сроковете — Харта на основните права на Европейския съюз — Член 6 — Право на свобода и сигурност — Различни тълкувания на националното законодателство — Яснота и предвидимост“

Въз основа на европейска заповед за арест, издадена от компетентните органи на Обединеното кралство, британски гражданин е арестуван в Нидерландия и му е наложена мярка задържане. От този момент започва да тече шестдесетдневният срок по член 17, параграф 3 от Рамково решение 2002/584, в който трябва да се вземе решението относно изпълнението на европейската заповед за арест. Малко преди изтичането на този срок *Rechtbank Amsterdam* (Първоинстанционен съд Амстердам, Нидерландия) продължава този срок с 30 дни в съответствие с член 17, параграф 4 от Рамковото решение, а също и срока на задържане на лицето. След това обаче тази юрисдикция спира производството за неопределен срок до получаване на отговор от Съда по преюдициалното запитване, отправено по дело RO (C-327/18 PPU)²¹. Същевременно, тъй като вече са изминали 90 дни от ареста му, британският гражданин подава искане за преустановяване на задържането му.

В този контекст *Rechtbank Amsterdam* (Първоинстанционен съд Амстердам) се запитва следва ли да продължи задържането на заинтересованото лице предвид Рамково решение 2002/584 и член 6 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“), който закрепва правото на свобода и сигурност. Всъщност съгласно приложимата национална правна уредба в такива случаи²² лицето трябва да бъде освободено след изтичането на 90 дни от ареста му. Тази правна уредба обаче се тълкува като допускаща продължаване на задържането, когато изпълняващият съдебен орган реши или да сезира Съда с преюдициално запитване, или да изчака отговор от него по такова запитване,

²¹ По това дело е постановено решение от 19 септември 2018 г., RO (C-327/18 PPU, [EU:C:2018:733](#)).

²² *Overleveringswet* (Закон за предаването) (Stb. 2004, № 195).

отправено от друг изпълняващ съдебен орган. Всъщност в тези две хипотези 90-дневният срок се счита за спрян.

Rechtbank Amsterdam (Първоинстанционен съд Амстердам) моли преюдициалното запитване да бъде разгледано по реда на СПП, като изтъква, че заинтересованото лице е задържано в Нидерландия само въз основа на европейската заповед за арест и че този съд не може да се произнесе по искането му за преустановяване на мярката, преди Съдът да се произнесе по преюдициалното запитване. Съдът припомня постоянната си практика, че следва да се вземе предвид обстоятелството, че заинтересованото лице не е на свобода и че продължаването на срока на задържането му зависи от изхода на спора в главното производство, както и че положението на това лице следва да се преценява към момента на разглеждане на искането преюдициалното запитване да бъде разгледано по реда на СПП. В конкретния случай Съдът преценява, че тези критерии са изпълнени, и решава да разгледа делото по реда на СПП.

Впоследствие обаче Rechtbank Amsterdam (Първоинстанционен съд Амстердам) уведомява Съда, че е разпоредил условно преустановяване на въпросната мярка за задържане до постановяване на решението относно предаването на лицето на Обединеното кралство. Всъщност според изчисленията на тази юрисдикция 90-дневният срок е изтекъл дори ако се вземе предвид периодът, през който този срок е бил спрян. При тези обстоятелства Съдът приема, че спешният характер на делото е отпаднал и следователно няма основание разглеждането му да продължава по реда на СПП.

Решение от 24 септември 2020 г., Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof (Принцип на специалното правило) (C-195/20 PPU, [EU:C:2020:749](#))

„Преюдициално запитване — Спешно преюдициално производство — Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси — Европейска заповед за арест — Рамково решение 2002/584/ПВР — Правни последици от предаването — Член 27 — Възможност за наказателно преследване за други престъпления — Специално правило“

В Германия срещу заинтересованото лице са водени три отделни наказателни производства. Първо, през 2011 г. то е осъдено за трафик на наркотични вещества от Amtsgericht Niebüll (Районен съд Нибюл, Германия) и му е наложено общо наказание лишаване от свобода за срок от една година и девет месеца, но изпълнението на това наказание е отложено под условие. След това, през 2016 г. в Германия срещу заинтересованото лице е образувано наказателно производство за извършени в Португалия деяния, квалифицирани като сексуално насилие над ненавършило пълнолетие лице, и с оглед на факта, че последното се е намирало в Португалия, Staatsanwaltschaft Hannover (прокуратура в Хановер, Германия) издава европейска заповед за арест с цел наказателно преследване за тези деяния. Въз основа на тази първа европейска заповед за арест заинтересованото лице е

предадено от португалските органи на територията на Германия, където е изтърпяло наложеното наказание за сексуално насилие над ненавършило пълнолетие лице. След освобождаването му от затвора му е наложена пробация, но не и забрана за напускане на територията на Германия. След това заинтересованото лице отива най-напред в Нидерландия, а после в Италия.

През 2018 г. въз основа на втора европейска заповед за арест, издадена от германските органи, то отново е предадено на германските органи от италианските органи за изтърпяване на наложеното му по-рано наказание за трафик на наркотични вещества. Впоследствие въпросните органи дават и съгласието си за неприлагане на специалното правило, предвидено в член 27, параграф 2 от Рамково решение 2002/584, като позволяват срещу заинтересованото лице да бъде проведено наказателно преследване в Германия и за деяния, съставляващи квалифицирано изнасилване и изнудване, извършени в Португалия преди първото му предаване. По отношение на тези престъпления на заинтересованото лице е наложена мярка за задържане във връзка с изпълнението на осъдителната присъда, която той обжалва пред запитващата юрисдикция.

Тази юрисдикция иска по същество да се установи какви са правните последици, от една страна, от доброволното напускане на територията на издаващата държава членка от лице, което е било предадено на тази държава въз основа на първа европейска заповед за арест, и от друга страна, от принудителното връщане на това лице въз основа на втора европейска заповед за арест.

В тази контекст запитващата юрисдикция моли да бъде проведено СПП, искане, което Съдът уважава. Съдът отбелязва, от една страна, че макар да няма съмнение, че към момента на разглеждане на искането преюдициалното запитване да бъде разгледано по реда на СПП заинтересованото лице не е на свобода въз основа на присъдата на Amtsgericht Niebüll (Районен съд Нибюл), постановена през 2011 г., така или иначе втората заповед за задържане, издадена от германските органи през 2018 г., също може да е основание за задържането му. От друга страна, оставянето в сила на тази заповед може да доведе до ограничаване на облекченията при изпълнението на наложеното му наказание лишаване от свобода, да окаже влияние върху решението за условно предсрочно освобождаване от изтърпяването на това наказание, а ако бъде постановено такова условно освобождаване, тази заповед да се превърне в единственото правно основание за продължаването на задържането на заинтересованото лице.

Решение от 13 януари 2021 г., MM (C-414/20 PPU, [EU:C:2021:4](#))

„Преюдициално запитване — Спешно преюдициално производство — Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси — Европейска заповед за арест — Рамково решение 2002/584/ПВР — Процедури за предаване между държавите членки —

Член 6, параграф 1 и член 8, параграф 1, буква в) — Европейска заповед за арест, издадена въз основа на национален акт за привличане на обвиняем — Понятие „заповед за задържане или друг подлежащ на изпълнение съдебен акт със същата юридическа сила“ — Липса на национална заповед за задържане — Последници — Ефективна съдебна защита — Член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз“

В България се води наказателно производство срещу 41 лица за разпространение на наркотици, като 16 от тези лица, сред които и заинтересованото лице, са се укрили. Последното е обявено за издирване, след което е привлечено като обвиняем и спрямо него е издадена европейска заповед за арест от компетентните български органи. Въз основа на тази европейска заповед за арест заинтересованото лице е задържано в Испания и му е наложена мярка за неотклонение задържане под стража. Последното многократно оспорва законосъобразността на определението, с което му е наложена мярката за неотклонение задържане под стража.

В този контекст Специализираният наказателен съд (България), сезиран с искане за изменение на наложената на заинтересованото лице мярка за неотклонение задържане под стража, решава да отправи запитване до Съда относно валидността на издадената спрямо него европейска заповед за арест. Същевременно мярката за неотклонение задържане под стража е изменена в мярка за неотклонение домашен арест.

Запитващата юрисдикция моли преюдициалното запитване да бъде разгледано по реда на СПП, искане, което Съдът уважава. Що се отнася до критерия спешност, Съдът припомня постоянната си практика в тази област и отбелязва, че следва да се вземе предвид обстоятелството, че към датата на отправяне на преюдициалното запитване съответното лице в главното производство не е на свобода и че продължаването на лишаването му от свобода зависи от изхода на спора в главното производство. В това отношение той подчертава, че към момента на отправяне на преюдициалното запитване продължаването на задържането на заинтересованото лице под стража зависи от решението на Съда, доколкото отговорът му на поставените от запитващата юрисдикция въпроси би могъл да има непосредствени последици за съдбата на акта, с който се разпорежда задържането му под стража. Освен това Съдът уточнява, че изменението на постановената спрямо заинтересованото лице мярка за неотклонение в мярка за неотклонение домашен арест, не засяга този извод, доколкото последната също може да ограничи в значителна степен неговата свобода.

Решение от 30 юни 2022 г., Valstybės sienos apsaugos tarnyba и др. (C-72/22 PPU, [EU:C:2022:505](#))

„Преюдициално запитване — Спешно преюдициално производство — Политика в областта на убежището и имиграцията — Директива 2011/95/ЕС — Член 4 — Общи

процедури за предоставяне и отнемане на международна закрила — Директива 2013/32/ЕС — Членове 6 и 7 — Стандарти относно приемането на кандидати за международна закрила — Член 18 от Хартата на основните права на Европейския съюз — Директива 2013/33/ЕС — Член 8 — Задържане на кандидата — Основание за задържането — Защита на националната сигурност или на общественения ред — Задържане на търсещото убежище лице поради незаконното му влизане на територията на Съюза“

В Литва е обявено извънредно положение на част от територията ѝ поради масов приток на мигранти, по-специално от Беларус. Впоследствие гражданин на трета страна, влязъл незаконно в Литва от Беларус, е задържан в Полша поради липса на документи за пътуване и виза и е предаден на литовските органи, които го задържат до приемането на решение относно правния му статут.

Заинтересованото лице подава молба за международна закрила, потвърдена писмено, която е отхвърлена като недопустима, тъй като била подадена, без да са спазени редът и условията, предвидени в литовското законодателство относно подаването на молбите за международна закрила в извънредна ситуация, предизвикана от масовия приток на чужденци. По силата на това законодателство незаконно влязъл в Литва чужденец няма възможност да представи молба за международна закрила на територията на тази държава членка. Същото законодателство предвижда и че в такава извънредна ситуация чужденец може да бъде задържан дори само на основание незаконното си влизане на територията на Литва.

При тези обстоятелства, сезиран с жалба от съответното лице срещу решението, с което се постановява задържането му, Lietuvos vyriausiosios administracinės teisės (Върховен административен съд, Литва) иска да се установи дали Директивата „за процедурите“²³ и Директивата „за приемането“²⁴ допускат такова законодателство.

Тази юрисдикция моли и преюдициалното запитване да бъде разгледано по реда на СПП, искане, което Съдът уважава. В този контекст Съдът отбелязва, че на заинтересованото лице е наложена мярка за настаняване в център на Valstybės sienos apsaugos tarnyba (Национална служба за охрана на границите към Министерството на вътрешните работи на Република Литва) с ограничение на свободата на придвижване, което го лишава от свободата му на придвижване, тъй като не може да напуска този център без разрешение и без придружител. Съдът отбелязва също, че що се отнася до връзката между продължаването на действието на мярката задържане и решаването на спора в главното производство, от акта за преюдициално запитване се установява, че първият въпрос, поставен от запитващата юрисдикция, се отнася до възможността за заинтересованото лице да подаде молба за международна закрила и по този

²³ Директива 2013/32/ЕС.

²⁴ Директива 2013/33/ЕС.

начин да бъде квалифицирано като търсещо убежище лице. Тази квалификация като търсещо убежище лице се изисква, за да може да се приложи мярка, която не включва ограничаване на свободата на придвижване, характерно за понятието „задържане“.

Решение от 24 юли 2023 г. (голям състав), Lin (C-107/23 PPU, [EU:C:2023:606](#))

„Преюдициално запитване — Защита на финансовите интереси на Европейския съюз — Член 325, параграф 1 ДФЕС — Конвенция за ЗФИ — Член 2, параграф 1 — Задължение за борба с измамата, която засяга финансовите интереси на Съюза, чрез възпиращи и ефективни мерки — Задължение да се предвидят наказателни санкции — Данък върху добавената стойност (ДДС) — Директива 2006/112/ЕО — Тежка измама с ДДС — Давност за наказателно преследване — Решение на конституционен съд, с което се обезсилва национална разпоредба, която определя основанията за прекъсване на тази давност — Системен риск от безнаказаност — Защита на основните права — Член 49, параграф 1 от Хартата на основните права на Европейския съюз — Принцип за законоустановеност на престъплението и наказанието — Изисквания за предвидимост и точност на наказателния закон — Принцип за прилагане с обратна сила на по-благоприятния наказателен закон (lex mitior) — Принцип на правната сигурност — Национален стандарт за защита на основните права — Задължение за съдилищата на държавите членки да оставят без приложение решенията на конституционния и/или върховния съд на държавата членка в случай на несъответствие с правото на Съюза — Дисциплинарна отговорност на съдиите при несъобразяване с такива решения — Принцип на предимство на правото на Съюза“

През 2010 г. заинтересованите лица пропускат да отразят в счетоводните си документи търговските сделки и приходите във връзка с извършваната в полза на вътрешни лица продажба на дизелово гориво, придобито при режим на отложено плащане на акциза, с което са причинени вреди за държавния бюджет по отношение в частност на данъка върху добавената стойност и акциза върху дизеловото гориво.

През 2018 г. Curtea Constituțională (Конституционен съд, Румъния) обявява за противоконституционна националната разпоредба за прекъсването на давността за наказателно преследване, тъй като е била в противоречие с принципа на законоустановеност на престъпленията и наказанията. През 2022 г. той съд пояснява, че позитивното румънско право не е предвиждало нито едно основание за прекъсване на давността между датата на публикуване на последно упоменатото конституционно решение и влизането в сила на 30 май 2022 г. на нова разпоредба на мястото на обезсилената.

През 2020 г. Curtea de Apel Braşov (Апелативен съд Брашов, Румъния) осъжда заинтересованите лица за данъчна измама, но последните оспорват осъждането им, като изтъкват, че е изтекъл давностният срок и се позовават на принципа на lex mitior. Те се позовават на решение от 2022 г. на Înalta Curte de Casație și Justiție

(Върховен касационен съд, Румъния), което допуска извънредни молби за отмяна, основани на решения на Конституционния съд. Тази юрисдикция признава, че ако се приеме това тълкуване, в случая давността ще е изтекла преди влизането в сила на осъдителната присъда на заинтересованите лица, което ще доведе до прекратяване на наказателното производство и невъзможност за осъждането им.

В този контекст запитващата юрисдикция си поставя въпроса за съвместимостта на това тълкуване с правото на Съюза, доколкото като последица от него не може да се реализира наказателната отговорност на заинтересованите лица за извършването на престъпления, съставляващи тежка измама, която засяга финансовите интереси на Съюза. Освен това тя подчертава, че ако се окаже невъзможно да достигне до съответстващо на правото на Съюза тълкуване, може да се наложи да остави без приложение решенията на Конституционния съд и/или на Върховния касационен съд. Новият дисциплинарен режим обаче дава възможност да се санкционират съдиите, които недобросъвестно или поради груба небрежност са действали в противоречие с решенията на тези съдилища.

Що се отнася до критерия за спешност, Съдът припомня постоянната си практика в тази област в смисъл, че този критерий е изпълнен, когато към датата на отправяне на преюдициалното запитване съответното лице в главното производство не е на свобода и че продължаването на срока на задържането му зависи от изхода на делото в главното производство и отбелязва, че на заинтересованите лица са наложени наказания лишаване от свобода (като две от тях понастоящем изтърпяват наказанията си). Освен това според отговора на запитващата юрисдикция на искането за разяснения, от една страна, тези две заинтересовани лица се намират в затвора, а от друга страна, на задържането им там ще се сложи край, ако запитващата юрисдикция уважи извънредните молби за отмяна, които те са подали до нея против осъдителната си присъда. Освен това изходът на делата по посочените извънредни молби за отмяна, подадени от заинтересованите лица, зависи от отговорите на Съда по отправените въпроси. Ето защо Съдът решава служебно да разгледа преюдициалното запитване по реда на спешното преюдициално производство.

Определение от 27 септември 2023 г., *Abboudnam* (C-58/23, [EU:C:2023:748](#))

„Преюдициално запитване — Член 99 от Процедурния правилник на Съда — Пространство на свобода, сигурност и правосъдие — Политика относно убежището — Общи процедури за предоставяне и отнемане на международна закрила — Директива 2013/32/ЕС — Членове 22 и 23 — Право на правна помощ и представителство — Член 46, параграф 4 — Разумен срок за обжалване — Член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз — Право на ефективни правни средства за защита пред съд — Отхвърляне на молба за международна закрила като явно недопустима по реда на бързо производство“

Марокански гражданин е подал молба за международна закрила, която е отхвърлена с решение на Министерството на вътрешните работи на Република Словения по реда на бързо производство с мотива, че е явно неоснователна.

Съответното лице подава жалба срещу посоченото решение, като изтъква, че неподходящото съобщаване на същото нарушава правото му на ефективни правни средства за защита, тъй като в действителност лицето е имало само един ден, за да подготви жалбата си. Освен това, тъй като говори само арабски и няма преводач, е трябвало да общува с адвоката си чрез кратки съобщения (SMS), преведени по електронен път.

Всъщност, в съответствие с разглежданото национално законодателство срокът за обжалване на такова решение е намален от петнадесет на три дни, считано от съобщаването на това решение.

В този контекст, сезиран с жалба срещу това отхвърляне, *Upravno sodišče* (Административен съд, Словения) отправя запитване до Съда относно съвместимостта с член 46, параграф 4 от Директива 2013/32 във връзка с член 47, първа алинея от Хартата на национална правна уредба, която предвижда тридневен срок, включващ празничните и почивните дни, за обжалване по съдебен ред на решение, с което молба за международна закрила, приета в рамките на бързо производство, се отхвърля като явно неоснователна.

Освен това, запитващата юрисдикция отправя искане за разглеждане на преюдициалното запитване по реда на СПП, тъй като, от една страна, тълкуването на член 46, параграф 4 от Директива 2013/32 би имало влияние върху разглеждането на подобни жалби, подадени до нея, и от друга страна, повдигнатият в конкретния случай правен въпрос — поради това че се отнася до правото на ефективна съдебна защита — по естеството си обосновава отговор в най-кратък срок.

След като отхвърля това искане с мотива, че в случая не е изпълнено условието за спешност, Съдът уточнява, че някои аспекти са без значение за задействането на СПП. Така например големият брой лица или правни положения, потенциално засегнати от акта, който запитващата юрисдикция трябва да постанови, след като е сезирала Съда с преюдициално запитване, не може сам по себе си да представлява изключително обстоятелство, което да може да обоснове прилагането на спешното преюдициално производство. Що се отнася до мотива, че всяко преюдициално запитване за тълкуване на разпоредба, свързана с правото на ефективна съдебна защита, изисква Съдът да даде бърз отговор, той приема, че такъв мотив не може сам по себе си да е достатъчен, за да обоснове разглеждането на делото по реда на спешното производство, тъй като то представлява процесуален способ, който следва да се прилага в случай на извънредна неотложност. Освен това Съдът припомня, че доколкото по силата на националното право жалбоподателят по главното производство не може да бъде

експулсиран, докато решението по молбата му за издаване на разрешение за пребиваване не е влязло в сила, опасността от извеждане към страна, където би могъл да бъде застрашен от смъртно наказание, изтезание или друго нечовешко или унижително отношение или наказание, може да бъде изключена.

Запитващата юрисдикция моли и преюдициалното запитване да бъде разгледано по реда на БПП, по същите съображения като изложените в подкрепа на искането ѝ за СПП. Председателят на Съда обаче отхвърля искането за БПП по същите съображения като изложените по отношение на искането за СПП.

2.3. Опасност от накърняване на основните права

Решение от 16 февруари 2017 г., С. К. и др. (C-578/16 PPU, [EU:C:2017:127](#))

„Преюдициално запитване — Пространство на свобода, сигурност и правосъдие — Граници, убежище и имиграция — Системата от Дъблин — Регламент (ЕС) № 604/2013 — Член 4 от Хартата на основните права на Европейския съюз — Нечовешко или унижително отношение — Прехвърляне на тежко болно търсещо убежище лице към държавата, компетентна за разглеждането на молбата му — Липса на основателни опасения да се смята, че съществуват потвърдени системни недостатъци в тази държава членка — Задължения на държавата членка, която трябва да извърши прехвърлянето“

В конкретния случай става дума за сирийска гражданка и египетски гражданин, които влизат на територията на Европейския съюз с издадена от Република Хърватия виза, а след това подават молба за убежище в Република Словения. Словенските органи изпращат на хърватските власти искане за обратно приемане, тъй като Република Хърватия е държавата членка, компетентна за разглеждането на молбите им в съответствие с Регламента „Дъблин III“. Република Хърватия дава съгласие по това искане. Тъй като обаче сирийската гражданка е бременна, прехвърлянето на лицата в Хърватия е отложено до раждането на детето. Впоследствие заинтересованите се противопоставят на прехвърлянето, като посочват, от една страна, че то ще има отрицателни последици за здравословното състояние на сирийската гражданка, което може да се отрази и на новороденото, и от друга страна, че в Хърватия са били жертви на расистки изказвания и насилие. Първоинстанционният съд отменя решението за прехвърляне, но след обжалване то е потвърдено от Vrhovno sodišče (Върховен съд, Словения). Сезиран от заинтересованите лица обаче, Ustavno sodišče (Конституционен съд, Словения) отменя решението на тази юрисдикция и ѝ връща делото за ново разглеждане.

В този контекст Vrhovno sodišče (Върховен съд) моли Съда да даде пояснения относно дискреционната клауза по член 17 от Регламента „Дъблин III“, която по изключение позволява на държавите членки да разглеждат подадени до тях молби

за международна закрила дори когато не са компетентни за разглеждането им съгласно установените в този регламент критерии.

Запитващата юрисдикция моли и да се проведе СПП, като посочва, че предвид здравословното състояние на сирийската гражданка въпросът за статута ѝ трябва да бъде уреден в най-кратки срокове. В това отношение Съдът приема, че не може да бъде изключена възможността жалбоподателите да бъдат прехвърлени в Хърватия преди приключване на обикновено производство по преюдициално запитване. Възщност в отговор на искане за разяснения, отправено до запитващата юрисдикция²⁵, същата посочва, че наистина в първоинстанционното производство е било разпоредено спиране на изпълнението на решението за прехвърляне на заинтересованите лица, но на настоящия етап на националното производство няма съдебна мярка, която да спира изпълнението на това решение. Ето защо Съдът уважава искането за провеждане на СПП.

Решение от 7 март 2017 г. (голям състав), X и X (C-638/16 PPU, [EU:C:2017:173](#))

„Преюдициално запитване — Регламент (ЕО) № 810/2009 — Член 25, параграф 1, буква а) — Виза с ограничена териториална валидност — Издаване на виза по причини от хуманитарен характер или поради международни задължения — Понятие за международни задължения — Харта на основните права на Европейския съюз — Европейска конвенция за защита на правата на човека и основните свободи — Женевска конвенция — Издаване на виза в случай на доказан риск от нарушение на членове 4 и/или 18 от Хартата на основните права — Липса на задължение“

Двама сирийски граждани и трите им деца, живеещи в Сирия, подават до белгийското посолство в Ливан заявления за визи по хуманитарни причини на основание член 25, параграф 1, буква а) от Регламент № 810/2009²⁶ (известен като „Визовият кодекс“), след което се завръщат в Сирия. Заявленията са били за издаване на визи с ограничена териториална валидност, които да позволят на семейството да напусне Сирия и след това да подаде молба за убежище в Белгия. Жалбоподателите подчертават, че единият от тях е бил отвлечен от терористична група и измъчван и накрая е бил освободен срещу откуп. Най-общо те изтъкват влошаващото се положение по отношение на сигурността в Сирия, както и факта, че са изложени на опасност от преследване поради принадлежността им към православната християнска общност. Заявленията им са отхвърлени, в частност по съображението, че имат намерение да останат в Белгия повече от 90 дни и че белгийските дипломатически представителства не са сред органите, до които чужденец може да подаде молба за убежище.

²⁵ Искане, отправено на основание член 101, параграф 1 от Процедурния правилник на Съда.

²⁶ Регламент (ЕО) № 810/2009.

Conseil du Contentieux des Étrangers (Съвет по споровете във връзка с режима на чужденците, Белгия), сезиран с жалба против този отказ, се пита докъде се простира свободата на преценка, оставена на държавите членки в такива случаи, в частност като се имат предвид задълженията им съгласно Хартата, и по-конкретно съгласно член 4 („Забрана на изтезанията и на нечовешкото или унизително отношение или наказание“) и член 18 от нея („Право на убежище“). Затова той отправя няколко преюдициални въпроса до Съда.

Conseil du contentieux des étrangers (Съвет по споровете във връзка с режима на чужденците) моли и делото да бъде разгледано по реда на СПП. Той обосновава искането си с драматичното развитие на въоръжения конфликт в Сирия, малката възраст на децата на жалбоподателите, профила им на особена уязвимост поради принадлежността им към православната християнска общност, а и с това, че е сезиран в рамките на особено спешно производство за спиране. В това отношение тази юрисдикция уточнява, че преюдициалното ѝ запитване спира хода на главното производство.

Съдът уважава искането за провеждане на СПП. Във връзка с това той подчертава, че жалбоподателите безспорно са изложени, поне към момента на разглеждането на искането за СПП, на реален риск от нечовешко или унизително отнасяне. Според Съда това обстоятелство трябва да се приеме за елемент на неотложност, обосноваващ прилагането на СПП.

Определение от 27 септември 2018 г., FR (C-422/18 PPU, [EU:C:2018:784](#))

„Преюдициално запитване — Спешно преюдициално производство — Член 99 от Процедурния правилник на Съда — Пространство на свобода, сигурност и правосъдие — Общи процедури за предоставяне и отнемане на международна закрила — Директива 2013/32/ЕС — Член 46 — Харта на основните права на Европейския съюз — Член 18, член 19, параграф 2 и член 47 — Право на ефективни правни средства за защита — Решение, с което се отхвърля молба за международна закрила — Национална правна уредба, която предвижда двуинстанционно съдебно производство — Автоматичен суспензивен ефект само на първоинстанционната жалба“

Нигерийски гражданин подава молба за убежище в Италия. Той мотивира молбата си с това, че е бил принуден да напусне страната си по произход, тъй като националните власти открили, че поддържа хомосексуална връзка, и по тази причина можело да бъде арестуван и лишен от свобода. След отхвърлянето на молбата му за убежище от компетентния орган и потвърждаването на отказа от Tribunale di Milano (Първоинстанционен съд Милано, Италия) нигерийският гражданин подава касационна жалба, а също и молба до Tribunale di Milano (Първоинстанционен съд Милано) за спиране на изпълнението на решението му.

Съгласно националната правна уредба²⁷ обаче тази юрисдикция трябва да се произнесе по молбата за спиране на изпълнението, като прецени вероятната основателност на касационната жалба срещу решението ѝ, а не като прецени опасността от настъпването на тежка и непоправима вреда за молителя.

Tribunale di Milano (Първоинстанционен съд Милано) отправя запитване до Съда за съвместимостта на тази национална правна уредба с разпоредбите на Директива 2013/32²⁸, разглеждани във връзка с член 47 от Хартата, който гарантира правото на ефективни правни средства за защита.

Тази юрисдикция моли и да се проведе СПП. В това отношение тя отбелязва, че жалбоподателят е длъжен незабавно да напусне италианска територия и може във всеки момент да бъде отведен в Нигерия, където ще бъде изложен на сериозен риск от смъртно наказание, изтезания или друго нечовешко или унижително отношение или наказание. Освен това запитващата юрисдикция подчертава, че отговорът на Съда по поставения въпрос може да има определящо значение за това дали жалбоподателят ще може да остане на италианска територия до решаването на делото по касационната му жалба. В този контекст Съдът отбелязва, че не е изключена възможността жалбоподателят да бъде отведен в Нигерия преди края на преюдициалното производство по общия ред, поради което искането за СПП трябва да бъде уважено.

Решение от 17 октомври 2018 г., UD (C-393/18 PPU, [EU:C:2018:835](#))

„Преюдициално запитване — Спешно преюдициално производство — Съдебно сътрудничество по граждански дела — Регламент (ЕО) № 2201/2003 — Член 8, параграф 1 — Компетентност във връзка с родителската отговорност — Понятие „обичайно местопребиваване на детето“ — Изискване за физическо присъствие — Задържане на майката и детето в трета страна против волята на майката — Нарушение на основните права на майката и детето“

След като сключва брак с британски гражданин, гражданка на Бангладеш получава виза, която ѝ позволява да се установи в Обединеното кралство. Впоследствие двамата отиват в Бангладеш по време на бременността на гражданката на тази страна. Дъщеря им се ражда там и никога не е пребивавала в Обединеното кралство, където бащата се завръща сам. Според твърденията на майката, които бащата оспорва, той я подвел да отиде да роди в трета страна и я принудил да

²⁷ Decreto legislativo n. 25 — Attuazione della direttiva 2005/85/CE recante norme minime per le procedure applicate negli Stati membri ai fini del riconoscimento e della revoca dello status di rifugiato (Законодателен декрет № 25 за прилагане на Директива 2005/85/ЕО относно минимални норми относно процедурата за предоставяне или отнемане на статут на бежанец в държавите членки) от 25 януари 2008 г. (GURI, бр. 40 от 16 февруари 2008 г.), изменен с Decreto-legge n. 13 — Disposizioni urgenti per l'accelerazione dei procedimenti in materia di protezione internazionale, nonché per il contrasto dell'immigrazione illegale (Наредба-закон № 13 за спешни мерки за ускоряване на производствата в областта на международната закрила и борба с незаконната имиграция) от 17 февруари 2017 г. (GURI, бр. 40 от 17 февруари 2017 г.), преобразуван в закон, с някои изменения, със Закон № 46 от 13 април 2017 г.

²⁸ Директива 2013/32/ЕС.

остане там с детето, без достъп до битова газ, електричество и питейна вода, без каквито и да било доходи и сред общност, която я заклеимява. Тогава майката предявява иск пред High Court of Justice (England & Wales), Family Division (Висш съд (Англия и Уелс), семейно отделение, Обединеното кралство), като моли детето да бъде поставено под закрилата на този съд и да се разпорежи връщането им в Обединеното кралство.

Тази юрисдикция смята, че трябва най-напред да реши въпроса дали е компетентна да взема решения по отношение на детето, което предполага да определи дали детето може да се смята за притежаващо обичайно местопребиваване в Обединеното кралство по смисъла на член 8, параграф 1 от Регламент № 2201/2003, въпреки че никога не е било в тази държава членка. Освен това посочената юрисдикция иска да установи дали обстоятелствата по делото, и конкретно поведението на бащата и посегателството срещу основните права на майката и детето, имат отражение върху понятието „обичайно местопребиваване“.

Запитващата юрисдикция моли и преюдициалното запитване да бъде разгледано по реда на СПП, искане, което Съдът уважава. В това отношение Съдът най-напред посочва, че ако упражняването на принуда от бащата върху майката бъде установено, благосъстоянието на детето в момента ще се окаже силно застрашено. Всяко забавяне при постановяването на съдебни решения относно детето би продължило съществуващото положение и съответно би създадо опасност от сериозно, дори непоправимо увреждане на развитието на детето. По-нататък Съдът отбелязва, че при евентуално завръщане на детето в Обединеното кралство забавянето също така има опасност да навреди на интеграцията на детето в новата му семейна и социална среда. Накрая Съдът подчертава, че твърде крехката възраст на детето (година и два месеца към датата на акта за преюдициално запитване) прави изключително деликатно стимулирането на потенциала му и неговото развитие.

Решение от 14 май 2020 г. (голям състав), Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Délalföldi Regionális Igazgatóság (C-924/19 PPU и C-925/19 PPU, [EU:C:2020:367](#))

„Преюдициално запитване — Политика в областта на убежището и имиграцията — Директива 2013/32/ЕС — Молба за международна закрила — Член 33, параграф 2 — Основания за недопустимост — Член 40 — Последващи молби — Член 43 — Процедури на границата — Директива 2013/33/ЕС — Член 2, буква з) и членове 8 и 9 — Задържане — Законосъобразност — Директива 2008/115/ЕС — Член 13 — Ефективни правни средства за защита — Член 15 — Задържане — Законосъобразност — Право на ефективни правни средства за защита — Член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз — Принцип на предимство на правото на Съюза“

В случая афганистански и ирански граждани, пристигнали в Унгария през Сърбия, искат убежище в Унгария в транзитната зона Рьоске, разположена на границата със Сърбия. Молбите им са отхвърлени като недопустими съгласно унгарското право и са приети решения за връщане в Сърбия. Сръбските власти обаче отказват да приемат обратно заинтересованите лица на своята територия, с мотива че не са изпълнени условията, предвидени в сключеното със Съюза Споразумение за обратно приемане. Вследствие на това решение унгарските власти не пристъпват към разглеждане по същество на посочените по-горе молби, а изменят страната на връщане, определена в първоначалните решения за връщане, като я заместват със съответната страна на произход на заинтересованите лица. Молителите оспорват тези решения за изменение, но възражението им е отхвърлено. Въпреки че унгарското право не предвижда обжалване, те сезират съд с искане да отмени решенията и да разпорежи на органа по въпросите на убежището да проведе ново производство за убежище. Те подават също искове за установяване на неправомерно бездействие, свързано с тяхното настаняване и държане в транзитната зона Рьоске. Всъщност първоначално те са задължени да стоят в сектора на тази транзитна зона, отреден за кандидатите за убежище, а няколко месеца по-късно — в сектора ѝ, отреден за граждани на трети страни, чиято молба за убежище е отхвърлена, където се намират понастоящем.

Сезираният с жалба срещу това отхвърляне Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Съд по административни и трудови спорове Сегед, Унгария) отправя запитване до Съда относно тълкуването на Директива 2013/32/ЕС²⁹ и Директива 2013/33/ЕС³⁰, най-вече относно последиците от отказ за обратно приемане от трета страна на мигранти, чиято молба за международна закрила е обявена за недопустима, определянето на място за настаняването им в транзитната зона с оглед на разпоредбите на правото на Съюза, уреждащи задържането и правото им на ефективна съдебна защита, по-специално чрез приемането на привременни мерки от националния съд.

Запитващата юрисдикция моли и да бъде проведено СПП с мотива, че жалбоподателите в главните производства са лишени от свобода. Тя изтъква и факта, че условията за задържане са тежки, по-специално поради напредналата възраст и здравословните проблеми на някои от тях и поради влошаването на психическото здраве на ненавършило пълнолетие дете, пребиваващо заедно с баща си в сектора на транзитната зона Рьоске за граждани на трети страни, чиято молба за убежище е отхвърлена. От друга страна, тази юрисдикция посочва, че отговорите, които Съдът ще даде на отправените въпроси, ще имат пряко и определящо значение за изхода на споровете в главните производства, по-

²⁹ Директива 2013/32/ЕС.

³⁰ Директива 2013/33/ЕС.

специално по отношение на продължаването на задържането на жалбоподателите в главните производства.

Съдът уважава искането за СПП, като се основава, наред с други, на опасността от накърняване на основните права в областта на предоставянето на убежище (членове 18 и 19 от Хартата) и на психическото здраве на един от съответните граждани, който е ненавършило пълнолетие дете. Съдът отбелязва, че спрямо жалбоподателите в главните производства са издадени решения, с които им е разпоредено да се върнат в своите страни на произход, и поради това те могат да бъдат върнати там най-скоро, въпреки че според запитващата юрисдикция основателността на причините, обосноваващи молбите за убежище на посочените жалбоподатели, никога не е била разглеждана от съд. Ето защо не е изключено въз основа на тези решения, потвърдени с определения, чиято отмяна е поискана пред запитващата юрисдикция, жалбоподателите в главните производства да бъдат изведени към техните страни на произход, преди да свърши преюдициалното производство, ако то не се провежда по реда на спешното преюдициално производство, и това извеждане да ги изложи на третиране, противоречащо на член 18 и на член 19, параграф 2 от Хартата. Освен това с оглед на факта, че един от жалбоподателите в главното производство е ненавършило пълнолетие дете, чието умствено и психическо здраве се влошава поради пребиваването му в транзитната зона Рьоске, забавянето при постановяването на съдебно решение би удължило съществуващото положение и съответно би създавало опасност от сериозно, дори непоправимо увреждане на развитието на детето.

Решение 20 януари 2022 г., *Landeshauptmann von Wien* (Загуба на статут на дългосрочно пребиваващ) (C-432/20, [EU:C:2022:39](#))

„Преюдициално запитване — Пространство на свобода, сигурност и правосъдие — Имиграционна политика — Директива 2003/109/ЕО — Член 9, параграф 1, буква в) — Загуба на статут на дългосрочно пребиваващ гражданин на трета страна — Отсъствие от територията на Европейския съюз за период от дванадесет последователни месеца — Прекъсване на този период на отсъствие — Нередовни и краткосрочни пребивавания на територията на Съюза“

Спорът в главното производство се води между казахстански гражданин и Landeshauptmann von Wien (министър-председател на провинция Виена, Австрия) във връзка с отказа на последния да поднови разрешението за дългосрочно пребиваване на този гражданин.

Запитващата юрисдикция Verwaltungsgericht Wien (Административен съд, Виена, Австрия) констатира, че макар жалбоподателят в главното производство никога да не е напуснал Съюза в продължение на дванадесет последователни месеца от 2013 г. до 2018 г., той се е намирал на територията му само няколко дни годишно.

Ето защо това слабо присъствие мотивира отказа за подновяване на разрешението за пребиваването му. В това отношение жалбоподателят представя правен анализ, изготвен от експертна група на Европейската комисия за законна миграция, в който се посочва, че само физическото отсъствие от тази територия за период от дванадесет последователни месеца води до загуба на статута на дългосрочно пребиваващ на основание член 9, параграф 1, буква в) от Директива 2003/109³¹, независимо от фактическото установяване или обичайното местопребиваване на съответния жалбоподател на територията на Съюза. Запитващата юрисдикция приема, че този анализ подкрепя доводите на жалбоподателя в главното производство, че дори краткосрочни пребивавания, както в настоящия случай, ще са достатъчни, за да запази статута си на дългосрочно пребиваващ по смисъла на Директива 2003/109.

В този контекст Verwaltungsgericht Wien (Административен съд, Виена, Австрия) отправя до Съда въпроси относно условията, които член 9, параграф 1, буква в) от Директива 2003/109 налага по отношение на отнемането от националните органи на статута на дългосрочно пребиваващ гражданин на трета страна.

Освен това запитващата юрисдикция иска преюдициалното запитване да бъде разгледано по реда на СПП, като отбелязва по-специално, че жалбоподателят в главното производство, както и съпругата му и четирите им ненавършили пълнолетие деца, последно са били установени в Обединеното кралство въз основа на разрешения за пребиваване в тази държава с многогодишна валидност. Жалбоподателят в главното производство обаче искал да се завърне в Австрия и да се присъедини към членовете на семейството си на основание на събиране на семейството, като съгласно действащата национална правна уредба подобен подход предполага най-напред да се установи, че последният все още разполага с право на статут на дългосрочно пребиваващ. Като отхвърля искането за СПП, Съдът отбелязва, че запитващата юрисдикция не излага в достатъчна степен обстоятелствата, от които може да се установи, че е неотложно да се произнесе по делото. В този смисъл тази юрисдикция не посочва по-специално опасността жалбоподателят в главното производство и членовете на неговото семейство да бъдат обект на мерки за извеждане, приети в Обединеното кралство или в Австрия, нито на положение, при което спазването на основните им права, каквото е правото на семеен живот, е застрашено.

³¹ Директива 2003/109/ЕО.

II. Бързо производство

1. Причини, които обосновават прилагането на бързото производство

1.1. Вид и чувствителност на тълкувателната област, до която се отнася преюдициалното запитване

*Определение от 22 февруари 2008 г., Kozłowski (C-66/08, [EU:C:2008:116](#))*³²

„Бързо производство“

Делото в главното производство се отнася до полски гражданин, който от години живее в Германия, макар и непостоянно и вероятно незаконно, и в момента изтърпява наказание лишаване от свобода в тази държава. Полски съд издава европейска заповед за арест на този гражданин за целите на изпълнението на наказание лишаване от свобода във връзка с предходно осъждане. В този контекст Oberlandesgericht Stuttgart (Висш областен съд Щутгарт, Германия), който трябва да се произнесе по предаването на заинтересованото лице на полските власти, се пита как трябва да се тълкува условието за местопребиваване или местожителство по член 4, точка 6 от Рамково решение 2002/584. Всъщност тази разпоредба предвижда факултативно основание за неизпълнение на европейска заповед за арест, когато издирваното лице „се намира или е гражданин или пребиваващ в изпълняващата страна“, а същата поеме изпълнението на чуждестранната присъда.

Освен това Oberlandesgericht Stuttgart (Висш областен съд Щутгарт) отправя искане за разглеждане на преюдициалното запитване по реда на СПП, тъй като срокът на лишаването от свобода на жалбоподателя в главното производство на територията на Германия е щял скоро да изтече, а и освен това е било възможно да бъде освободен предсрочно.

След като отбелязва, че в случая СПП не е приложимо и искането за СПП трябва да се разглежда като искане за БПП³³, председателят на Съда посочва, че делото повдига тълкувателни проблеми в чувствителна област от дейността на европейския законодател, които засягат централни въпроси на функционирането на механизма на европейската заповед за арест, по които Съдът ще се произнася за първи път. Всъщност поисканото тълкуване може да има общи последици както за органите, които осъществяват сътрудничеството във връзка с европейската заповед за арест, така и за правата на издирваните лица, които се намират в положение на несигурност. Председателят на Съда също така приема, че бързият

³² Вж. също решение от 17 юли 2008 г. (голям състав), Kozłowski (C-66/08, [EU:C:2008:437](#)).

³³ Вж. по-горе част I, „Спешно преюдициално производство“, раздел 1, „Приложно поле на спешното преюдициално производство“.

отговор ще позволи на изпълняващия съдебен орган да се произнесе при възможно най-добри условия по отправеното до него искане за предаване и така ще му даде възможност да се съобрази в най-кратки срокове със задълженията си по Рамково решение 2002/584. Затова той решава делото да се разгледа по реда на БПП.

1.2. Особена сериозност на правната несигурност, във връзка с която е отправено преюдициалното запитване

*Определение от 4 октомври 2012 г., Pringle (C-370/12 PPU, [EU:C:2012:620](#))*³⁴

„Бързо производство“

Делото се води в контекста на създаването на Европейския механизъм за стабилност (ЕМС) след финансовата криза в еврозоната от 2010 г. Всъщност тази международна финансова институция има за цел да набира финансови ресурси и да оказва подкрепа за стабилност на държавите членки от еврозоната, които изпитват или има опасност да изпитат сериозни проблеми във връзка с финансирането. В конкретния случай ирландски парламентарист подава жалба срещу ирландското правителство. Той изтъква, че Решение 2011/199³⁵ е невалидно, и освен това твърди, че с ратифицирането, одобряването или приемането на Договора за създаване на Европейски механизъм за стабилност, сключен на 2 февруари 2012 г.³⁶, Ирландия би поела задължения, несъвместими с Учредителните договори на Европейският съюз.

В този контекст Supreme Court (Върховен съд, Ирландия) сезира Съда и моли за провеждане на БПП, като изтъква, че своевременната ратификация на Договора за ЕМС от Ирландия е от най-голяма важност за другите членове на Европейския механизъм за стабилност, и особено за тези, които се нуждаят от финансова помощ. Въпреки че междувременно Ирландия, както и останалите държави членки, подписали Договора за ЕМС, ратифицират този договор, председателят на Съда приема, че поставените по делото преюдициални въпроси открояват несигурност по отношение на валидността на този договор. Като подчертава изключителните обстоятелства на финансова криза, при които е сключен този договор, председателят на Съда приема, че прилагането на БПП е необходимо, за

³⁴ Вж. също решение от 27 ноември 2012 г., Pringle (C-370/12, [EU:C:2012:756](#)).

³⁵ Решение 2011/199/ЕС.

³⁶ Договор за създаване на Европейски механизъм за стабилност, сключен на 2 февруари 2012 г. в Брюксел (Белгия) между Кралство Белгия, Федерална република Германия, Република Естония, Ирландия, Република Гърция, Кралство Испания, Френската република, Италианската република, Република Кипър, Великото херцогство Люксембург, Малта, Кралство Нидерландия, Република Австрия, Португалската република, Република Словения, Словашката република и Република Финландия. Той влиза в сила на 27 септември 2012 г.

да се отстрани възможно най-бързо тази несигурност, която вреди на целта на Договора за ЕМС, а именно запазването на финансовата стабилност на еврозоната.

Определения от 15 февруари 2017 г., Mengesteab (C-670/16, [EU:C:2017:120](#))³⁷ и Jafari (C-646/16, [EU:C:2017:138](#))³⁸

„Бързо производство“

По дело Mengesteab (C-670/16) става дума за еритрейски гражданин, който поисква убежище от германските органи и те му издават удостоверение за регистрация; тук трябва да се има предвид, че в това отношение германското право³⁹ разграничава самото поискване на убежище, при което се издава такова удостоверение, от подаването на официална молба за убежище. Когато девет месеца по-късно заинтересованият все пак подава такава молба за убежище, германските органи отправят искане до италианските власти за обратното му приемане, тъй като Италианската република е държавата членка, компетентна за разглеждането на молбата му съгласно Регламента „Дъблин III“. Съответно молбата за убежище на заинтересования е отхвърлена като недопустима и е разпоредено прехвърлянето му в Италия. Сезиран с жалба против решението за прехвърляне, Verwaltungsgericht Minden (Административен съд Минден, Германия) се пита, от една страна, може ли кандидатът за убежище да се позовава на изтичането на сроковете за подаване на искането за обратно приемане и от друга, какви са правилата за изчисляване на тези срокове. Всъщност съгласно член 21, параграф 1 от Регламента „Дъблин III“ в случай на неспазване на указаните срокове компетентността за разглеждането на молбата преминава у държавата членка, до която е била подадена тази молба. Verwaltungsgericht Minden (Административен съд Минден) обаче отбелязва, че такива забавяния са изключително чести в Германия поради необичайния ръст в броя на търсещите убежище лица след 2015 г.

По дело Jafari (C-646/16) става дума за афганистанско семейство, което пресича границата между Сърбия и Хърватия. След това хърватските власти организират превозването им до словенската граница с цел да им помогнат да отидат в други държави членки, където да подадат молби за международна закрила; семейството подава своите молби в Австрия. Доколкото обаче Регламентът „Дъблин III“ предвижда, че компетентна е държавата членка, чиято външна граница е била незаконно пресечена, австрийските органи отправят искане до хърватските власти да поемат отговорността за съответните лица. Съответно молбите на членовете на семейството са отхвърлени и е разпоредено прехвърлянето им в Хърватия. Сезиран с жалба против тези решения, Verwaltungsgerichtshof (Върховен

³⁷ Вж. също решение от 26 юли 2017 г. (голям състав), Mengesteab (C-670/16, [EU:C:2017:587](#)).

³⁸ Вж. също решение от 26 юли 2017 г. (голям състав), Jafari (C-646/16, [EU:C:2017:586](#)).

³⁹ Asylgesetz (Закон за убежището) в редакцията, обнародвана на 2 септември 2008 г. (BGBl. 2008 I, стр. 1798).

административен съд, Австрия) отправя запитване до Съда как трябва да се прилагат критериите във връзка с издаването на документи за пребиваване или на визи и във връзка с влизането и пребиваването по членове 12 и 13 от Регламента „Дъблин III“.

И двете запитващи юрисдикции отправят искания за провеждане на БПП, които председателят на Съда уважава.

По двете дела председателят на Съда най-напред припомня, че обикновено големият брой лица или правоотношения, които потенциално ще са засегнати от съдебния акт, който запитващата юрисдикция ще трябва да постанови след преюдициалното запитване до Съда, сам по себе си не би могъл да представлява изключително обстоятелство, годно основание за провеждането на БПП (определения от 15 февруари 2017 г., *Mengesteab*, C-670/16, [EU:C:2017:120](#), т. 10 и *Jafari*, C-646/16, [EU:C:2017:138](#), т. 10).

Той обаче добавя, че това съображение в случая не може да е решаващо, доколкото броят на делата, за които имат значение поставените преюдициални въпроси, е дотолкова висок, че има опасност несигурността по отношение на изхода им да спре функционирането на установената с Регламента „Дъблин III“ система и съответно да увреди общата европейска система за убежище, създадена от законодателя на Европейския съюз въз основа на член 78 ДФЕС. Всъщност, от една страна, тези дела се вменят в необичаен контекст — подаването на изключително висок брой молби за убежище в Германия, в Австрия, и по-общо в Съюза при аналогични условия като разглежданите. От друга страна, тези дела повдигат тълкувателни проблеми, които са пряко свързани с този контекст и се отнасят до централни въпроси на установената с Регламента „Дъблин III“ система, по които Съдът ще се произнася за първи път. Затова отговорът на Съда може да има общи последици за националните органи, които следва да си сътрудничат за прилагането на Регламента (определения от 15 февруари 2017 г., *Mengesteab*, C-670/16, [EU:C:2017:120](#), т. 11—13 и *Jafari*, C-646/16, [EU:C:2017:138](#), т. 11—13).

Според председателя на Съда оттук следва, че несигурността по отношение на определянето на държавата членка, компетентна да разглежда молби за убежище като обсъжданите в главните производства, не позволява на компетентните национални власти да предвидят необходимите административни и бюджетни мерки, за да гарантират разглеждането на молбите и приемането на евентуално попадащите под тяхна отговорност кандидати за убежище в съответствие с изискванията, произтичащи както от правото на Съюза, така и от международните ангажименти на съответните държави членки. В тази изключителна кризисна обстановка прилагането на БПП е необходимо, за да се отстрани възможно най-бързо тази несигурност, засягаща правилното функциониране на общата европейска система за убежище, което позволява да се спази член 18 от Хартата (определения от 15 февруари 2017 г., *Mengesteab*, C-670/16, [EU:C:2017:120](#), т. 15 и 16, и *Jafari*, C-646/16, [EU:C:2017:138](#), т. 14 и 15).

Определение от 28 февруари 2017 г., M.A.S. и M.B. (C-42/17, [EU:C:2017:168](#))⁴⁰

„Бързо производство“

Corte costituzionale (Конституционен съд, Италия) е сезиран от две италиански съдилища с въпрос за конституционност във връзка с евентуалното нарушаване на принципа на законност в случай на прилагане на правилото от решение Taricco и др.⁴¹ в рамките на водени пред тях наказателни производства. Следва да се припомни, че в онова решение Съдът констатира, че в два посочени от него случая италианските правила за давността при данъчни престъпления във връзка с данъка върху добавената стойност (ДДС) могат да засегнат изпълнението на задълженията на държавите членки по член 325, параграфи 1 и 2 ДФЕС. Затова Съдът постановява, че в тези случаи националната юрисдикция е длъжна да осигури пълното действие на член 325, параграфи 1 и 2 ДФЕС, като при необходимост остави без приложение съответните разпоредби на националното право.

В съответствие с установеното в това съдебно решение правило в конкретния случай италианските съдилища приемат, че не би трябвало да вземат предвид давностния срок по Codice penale (италианският наказателен кодекс) и съответно трябва да се произнесат по съществото на съответните дела. Corte costituzionale (Конституционен съд) обаче изразява съмнения в съвместимостта на подобен подход с принципа на законоустановеност на престъпленията и наказанията, закрепен в италианската конституция и тълкуван от него самия, доколкото този принцип изисква наказателните разпоредби да са точно определени и да нямат обратно действие.

Corte costituzionale (Конституционен съд) моли преюдициалното му запитване да бъде разгледано по реда на БПП, като изтъква създалата се обстановка на дълбока несигурност около правилното тълкуване на правото на Съюза, несигурност, която се отразява на висящи наказателни производства и трябва спешно да бъде отстранена. В това отношение председателят на Съда отбелязва, че предоставянето на отговор в кратки срокове ще може да отстрани тази несигурност и че доколкото тя засяга основни въпроси на националното конституционно право и правото на Съюза, има основание за прилагането на БПП.

Определения от 26 септември 2018 г., Zakład Ubezpieczeń Społecznych (C-522/18, [EU:C:2018:786](#)), и от 15 ноември 2018 г., Комисия/Полша (C-619/18, [EU:C:2018:910](#))

„Бързо производство“

⁴⁰ Вж. също решение от 5 декември 2017 г. (голям състав), M.A.S. и M.B. (C-42/17, [EU:C:2017:936](#)).

⁴¹ Решение от 8 септември 2015 г., Taricco и др. (C-105/14 PPU, [EU:C:2015:555](#)).

Тези две дела се отнасят до съвместимостта на един нов полски закон⁴² с правото на Съюза. С въпросния закон, който влиза в сила на 3 април 2018 г., се намалява пенсионната възраст на съдиите в Sąd Najwyższy (Върховен съд, Полша) от 70 на 65 години и се определят условията, при които те могат евентуално да получат разрешение да продължат да изпълняват функциите си. В това отношение е предвидено, от една страна, че законът се прилага спрямо действащите съдии, назначени в Sąd Najwyższy (Върховен съд) преди датата на влизането на закона в сила, и от друга страна, че президентът на Република Полша има дискреционно правомощие да продължава активната служба на съдиите и след навършването на 65-годишна възраст.

По дело Zakład Ubezpieczeń Społecznych (C-522/18) обикновен състав на Sąd Najwyższy (Върховен съд) изпраща въпроси до разширен състав на този съд, преди да се произнесе по отнесеното до него дело. В началото на разглеждането на тези въпроси Sąd Najwyższy (Върховен съд) отбелязва, че мандатите на двама от членовете на разширения състав са потенциално засегнати от упоменатия закон. Разширеният състав на Sąd Najwyższy (Върховен съд) обаче изразява съмнения в съвместимостта на този закон с правото на Съюза, в частност що се отнася до наличието на евентуални нарушения на началата на правовата държава, принципите на несменяемост и независимост на съдиите и принципа за недопускане на дискриминация поради възрастта. Той също така приема, че са необходими разяснения от Съда, и му изпраща преюдициално запитване. Този съд моли и за провеждането на БПП, като изтъква, че поисканото тълкуване на правото на Съюза е от съществено значение за него, за да може да упражни надлежно правораздавателните си правомощия в съответствие с принципа на правната сигурност (определение от 26 септември 2018 г., Zakład Ubezpieczeń Społecznych, C-522/18, [EU:C:2018:786](#), т. 12).

Успоредно с това Комисията преценява, че с приемането на този закон Република Полша е нарушила задълженията си по член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС и член 47 от Хартата, и на основание член 258 ДФЕС предявява иск за установяване на неизпълнение на задължения от страна на Република Полша, по който е образувано дело Комисия/Полша (C-619/18). Комисията също представя искане за разглеждане на делото по реда на бързото производство, като изразява съмнения в самата годност на Sąd Najwyższy (Върховен съд) да решава занапред делата при спазване на основното право на лицата на достъп до независим съд (определение от 15 ноември 2018 г., Комисия/Полша, C-619/18, [EU:C:2018:910](#), т. 20).

Председателят на Съда уважава двете искания, като подчертава сериозността на съмненията на запитващата юрисдикция и Комисията и изтъква, че предоставянето на отговор в кратки срокове би могло да отстрани съществуващата несигурност.

⁴² Ustawa o Sądzie Najwyższym (Закон за Върховния съд) от 8 декември 2017 г. (Dz. U., 2018 г., позиция 5).

Що се отнася до това дали несигурността е сериозна, председателят на Съда отбелязва, че тя засяга важни въпроси на правото на Съюза, свързани в частност със съдебната независимост, и че има отношение към последиците, които тълкуването на това право би могло да има за състава и самото функциониране на полския върховен съд. В това отношение, от една страна, председателят на Съда припомня, че изискването за независимост на съдиите спада към същественото съдържание на основното право на справедлив съдебен процес, което има кардинално значение като гарант за защитата на всички права, които правните субекти черпят от правото на Съюза, и за опазването на общите ценности на държавите членки, прогласени в член 2 ДЕС, по-конкретно на ценността правова държава. От друга страна, председателят на Съда подчертава, че обсъжданата несигурност по двете дела може да има въздействие върху функционирането на системата за съдебно сътрудничество, въплътена в предвидения в член 267 ДФЕС механизъм на преюдициалното запитване, ключов за правораздавателната система на Европейския съюз. Всъщност независимостта на националните съдилища, и в частност на съдилищата, които като Sąd Najwyższy (Върховен съд) действат като последна инстанция, е от основно значение (определения от 26 септември 2018 г., Zakład Ubezpieczeń Społecznych, C-522/18, [EU:C:2018:786](#), т. 15 и от 15 ноември 2018 г., Комисия/Полша, C-619/18, [EU:C:2018:910](#), т. 21, 22 и 25).

Освен това следва да се отбележи, че в определение Комисия/Полша⁴³ председателят на Съда отговаря и на твърденията на Република Полша, че прилагането на бързото производство би засегнало правото ѝ на защита. Всъщност Република Полша възразява срещу това, че държавата ответник трябва да представи всички свои доводи в едно-единствено писмено изявление и че производството не дава възможност за реплика и дуплика. Също така тя изтъква, че Комисията е сезирала Съда късно и това закъснение не трябва да се компенсира с ограничаване на процесуалните права на държавата ответник. Председателят на Съда припомня, че наистина при разглеждане на делото по реда на бързото производство исковата молба или жалбата и писмената защита могат да се допълнят с реплика и дуплика само ако след изслушване на съдията докладчик и на генералния адвокат председателят на Съда прецени, че това е необходимо. Същевременно, дори да се предположи, че подаването на реплика няма да бъде разрешено, не е ясно как, при липсата на такава реплика и следователно на доводи и изложения, допълващи тези, които фигурират в исковата молба и на които ответникът е имал пълна възможност да отговори в своята писмена защита, посоченият ответник би могъл да претендира, че неговото право на защита е засегнато от факта, че не е в състояние да подаде дуплика. Освен това председателят на Съда припомня, че производствата пред Съда за установяване на неизпълнение на задължения се предшестват от досъдебна процедура, в хода на която страните имат възможност да изложат и изработят

⁴³ Определение от 15 ноември 2018 г., Комисия/Полша (C-619/18, [EU:C:2018:910](#)).

доводите, които впоследствие ще трябва да развият пред Съда в случай на започване на производство пред последния.

*Определение от 19 октомври 2018 г., Wightman и др. (C-621/18, [EU:C:2018:851](#))*⁴⁴

„Бързо производство“

Това дело започва, след като на 29 март 2017 г. Prime Minister (министър-председател, Обединеното кралство) нотифицира намерението на Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия да се оттегли от Съюза по реда на член 50 ДЕС. В този контекст жалбоподателите в главното производство, които включват един член на Parliament of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland (Парламент на Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия), двама членове на Scottish Parliament (Парламент на Шотландия, Обединеното кралство) и трима членове на Европейския парламент, подават по реда за упражняване на съдебен контрол върху действията на администрацията искане за постановяване на установително решение, с което да се определи дали, кога и как може едностранно да бъде оттеглена посочената нотификация.

Court of Session, Inner House, First Division (Scotland) (Висш граждански съд, горна колегия, първо отделение, Шотландия, Обединеното кралство), сезиран с жалба против отхвърлянето на искането на първа инстанция, уважава искането на жалбоподателите в главното производство за отправяне на преюдициално запитване. Всъщност за разлика от първоинстанционния съд запитващата юрисдикция приема, че нито е академично, нито преждевременно да се отправи запитване до Съда дали държавата членка има възможност едностранно да оттегли нотификацията по член 50, параграф 2 ДЕС преди изтичането на двугодишния срок по този член и да остане в Съюза. Напротив, според нея отговорът на Съда ще изясни с какви варианти разполагат членовете на парламента при гласуването по тези въпроси.

Court of Session, Inner House, First Division (Scotland) (Висш граждански съд, горна колегия, първо отделение, Шотландия) отправя искане за провеждането на БПП. Той подчертава, че запитването му е неотложно, тъй като, от една страна, процедурата за оттегляне от Съюза е обвързана с двегодишен срок, който тече от 29 март 2017 г., и от друга, необходимо е обсъжданията и гласуването в Парламента на Обединеното кралство по този въпрос да се организират доста преди 29 март 2019 г.

Председателят на Съда приема, че запитващата юрисдикция е изложила съображения, от които безспорно се установява неотложността на произнасянето по случая. В това отношение председателят на Съда припомня, че когато дадено

⁴⁴ Вж. също решение от 10 декември 2018 г. (пленум), Wightman и др. (C-621/18, [EU:C:2018:999](#)).

дело повдига сериозни съмнения, отнасящи се до основни въпроси на националното конституционно право и правото на Съюза, предвид конкретните обстоятелства по делото може да е необходимо то да бъде разгледано в кратки срокове. В този смисъл, като се има предвид основното значение на прилагането на член 50 ДЕС за Обединеното кралство и за конституционния ред на Съюза, според председателя на Съда конкретните обстоятелства по това дело оправдават разглеждането му в кратки срокове.

Решение от 22 февруари 2022 г. (голям състав), RS (Действие на решенията на конституционен съд) (C-430/21, [EU:C:2022:99](#))

„Преюдициално запитване — Правова държава — Независимост на правосъдието — Член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС — Член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз — Предимство на правото на Съюза — Липса на правомощие за националния съд да проверява за съответствие с правото на Съюза национално законодателство, което е обявено за конституционносъобразно от конституционния съд на съответната държава членка — Дисциплинарни производства“

В разглеждания случай заинтересованото лице е осъдено по наказателно дело в Румъния. Съпругата му подава жалба по-специално срещу няколко магистрати за евентуални нарушения, извършени в рамките на посоченото наказателно производство. Впоследствие заинтересованото лице подава жалба пред Curtea de Apel Craiova (Апелативен съд Крайова, Румъния), като оспорва прекомерната продължителност на наказателното производство, образувано по тази жалба.

За да се произнесе по жалбата, Curtea de Apel Craiova (Апелативен съд Крайова) трябва да прецени съвместимостта с правото на Съюза на националната правна уредба, с която се създава специализирано звено към прокуратурата, отговарящо за разследването на нарушенията, извършени в рамките на румънската съдебна система. Тази юрисдикция обаче няма правомощието да проверява съответствието на посочената правна уредба с правото на Съюза, като се има предвид решението на Curtea Constituțională (Конституционен съд, Румъния), постановено след решение на Съда по дело Asociația „Forumul Judecătorilor din România” и др.⁴⁵.

В този контекст Curtea de Apel Craiova (Апелативен съд Крайова, Румъния) решава да сезира Съда, за да изясни по същество дали правото на Съюза допуска липсата на правомощие на обща национална юрисдикция да проверява съответствието с

⁴⁵ Решение от 18 май 2021 г. (голям състав), Asociația Forumul Judecătorilor din România и др. (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 и C-397/19, [EU:C:2021:393](#)), в което Съдът постановява по-специално, че разглежданото законодателство противоречи на правото на Съюза, ако създаване на такова специализирано звено му не е обосновано от обективни и проверими изисквания, свързани с доброто правораздаване, и не е съпроводено от специфични гаранции, посочени от Съда. (вж. т. 5 от диспозитива на това съдебно решение).

правото на Съюза на такава правна уредба и налагането на дисциплинарни санкции на този съдия, поради това че е решил да извърши такава проверка.

Освен това, запитващата юрисдикция отправя искане за разглеждане на преюдициалното запитване по реда на СПП или евентуално по реда на БПП, тъй като делото, по повод на което е отправено разглежданото преюдициално запитване, се отнася до тежко посегателство над независимостта на румънските съдилища и че несигурността, свързана с разглежданото в главното производство национално законодателство, може да се отрази на функционирането на системата за съдебно сътрудничество, установена с предвидения в член 267 ДФЕС механизъм на преюдициалното запитване.

Тъй като искането за СПП е отхвърлено, председателят на Съда решава да уважи искането за разглеждане на преюдициалното му запитване по реда на БПП с мотива, че отговорът в кратки срокове ще може да отстрани сериозните съмнения, пред които е изправена запитващата юрисдикция по важни въпроси на правото на Съюза и на конституционното право, свързани в частност със съдебната независимост, тъй като тези съмнения могат да имат по-обща последица за цялата разглеждана съдебна система.

1.3. Лишаване от свобода на жалбоподателя

Решение от 19 декември 2019 г., Junqueras Vies (C-502/19 PPU, [EU:C:2019:1115](#))

„Преюдициално запитване — Бързо производство — Институционално право — Гражданин на Европейския съюз, избран за член на Европейския парламент, докато е с мярка за неотклонение задържане под стража в наказателно производство — Член 14 ДЕС — Понятие „член на Европейския парламент“ — Член 343 ДФЕС — Имунитети, необходими за изпълнението на задачите на Съюза — Протокол (№ 7) за привилегиите и имунитетите на Европейския съюз — Член 9 — Имунитети на членовете на Европейския парламент — Имуитет по време на придвижване — Имунитети по време на сесии — Персонален, времеви и материален обхват на тези различни имунитети — Снемане на имунитет от Европейския парламент — Искане на национален съд за снемане на имунитет — Акт за избирането на членове на Европейския парламент чрез всеобща преки избори — Член 5 — Мандат — Член 8 — Избирателна процедура — Член 12 — Проверка на пълномощията на членовете на Европейския парламент след официалното обявяване на изборните резултати — Харта на основните права на Европейския съюз — Член 39, параграф 2 — Избор на членовете на Европейския парламент чрез всеобщо, пряко, свободно и тайно гласуване — Пасивно избирателно право“

В случая политик, избран в Европейския парламент при проведените на 26 май 2019 г. избори, подава жалба срещу определение на Tribunal Supremo (Върховен

съд, Испания), с което се отказва да му се предостави специално разрешение за излизане от ареста. Всъщност преди тези избори на заинтересованото лице е наложена мярка за неотклонение задържане под стража в наказателното производство, образувано срещу него за участието му в организирането на проведения на 1 октомври 2017 г. в автономна област Каталуня референдум за самоопределяне. То иска посоченото разрешение, за да изпълни формалност, необходима съгласно испанското право вследствие на обявяването на резултатите и състояща се в полагане пред централна избирателна комисия на клетва за спазване на испанската конституция, и след това да пътува до Европейския парламент, за да участва в учредителното заседание на новоизбрания Европейски парламент.

Tribunal Supremo (Върховен съд) отправя до Съда няколко въпроса относно тълкуването на член 9 от Протокол (№ 7) за привилегиите и имунитетите на Европейския съюз (ОВ С 326, 2012 г., стр. 266), които се поставят не във връзка с изготвянето на присъдата в наказателното производство, образувано срещу заинтересованото лице, а с подадената от него жалба срещу съответното определение. На 14 октомври 2019 г., след сезирането на Съда, запитващата юрисдикция осъжда заинтересованото лице на тринадесет години лишаване от свобода и на пълно лишаване от граждански права за същия срок.

Във връзка с това запитващата юрисдикция отправя искане за провеждане на БПП. В подкрепа на искането си тази юрисдикция изтъква по същество, че преюдициалните ѝ въпроси се отнасят до качеството на член на Европейския парламент, както и до състава на тази институция, че отговорите на Съда на тези преюдициални въпроси могат косвено да доведат до спиране на действието на взетата спрямо заинтересованото лице мярка за неотклонение задържане под стража и че е налице хипотеза на задържане, обхваната от член 267, четвърта алинея ДФЕС.

Председателят на Съда уважава искането за БПП. В това отношение той отбелязва, че първо, към датата на отправяне на преюдициалното запитване заинтересованото лице е с наложена мярка за неотклонение задържане под стража, така че поставените от Tribunal Supremo (Върховен съд) преюдициални въпроси трябва да се считат за повдигнати в рамките на спор, отнасящ се до задържано лице по смисъла на член 267, четвърта алинея ДФЕС, и второ, целта на тези въпроси е да се тълкува разпоредба от правото на Съюза, която поради самото си естество може да се отрази върху продължаването на задържането на заинтересованото лице, в случай че тази разпоредба е приложима спрямо него.

1.4. Въздействие върху семейния живот

Решение от 14 декември 2021 г. (голям състав), Столична община, район „Панчарево“ (C-490/20, [EU:C:2021:1008](#))

„Преюдициално запитване — Гражданство на Съюза — Членове 20 и 21 ДФЕС — Право на свободно движение и на свободно пребиваване на територията на държавите членки — Дете, родено в приемащата държава членка на своите родители — Акт за раждане, издаден от тази държава членка, в който за детето са посочени две майки — Отказ от държавата членка на произход на едната от двете майки да състави акт за раждане на това дете поради липса на информация за самоличността на неговата биологична майка — Притежаването на такъв акт като условие за издаване на карта за самоличност или паспорт — Национална правна уредба на посочената държава членка на произход, която не допуска двама родители от един и същ пол“

Спорът в главното производство се води между българска гражданка и Столична община, район „Панчарево“ (България) (наричана по-нататък „Столична община“), по повод на отказа на последната да издаде акт за раждане на дъщерята на тази българска гражданка и нейната съпруга — гражданка на Обединеното кралство. В акта за раждане на това дете, родено през 2019 г., съставен от испанските власти, двете майки са посочени като негови родители. Те пребивават с дъщеря си в Испания.

Заинтересованото лице подава молба до Столична община, като представя легализиран и заверен превод на български език на извлечение от испанския граждански регистър относно акта за раждане на детето. Столична община изисква доказателства за произхода на съответното дете, по-специално по отношение на биологичната му майка, тъй като в българския образец на акт за раждане има само една графа за „майка“ и една за „баща“. Заинтересованото лице отказва да предостави тази информация, вследствие на което Столична община отказва да издаде поискания акт за раждане, като се позовава на факта, че вписването на двама родители от женски пол би противоречало на обществения ред в България, където бракът между две лица от един и същ пол не е разрешен.

Сезиран с жалба срещу това решение за отказ, Административен съд София-град (България) наред с останалото разглежда въпроса дали отказът на българските власти да регистрират раждането на дете, родено в друга държава членка, с акт за раждане, в който са посочени две майки, нарушава правата на детето по член 4, параграф 2 ДЕС, членове 20 и 21 ДФЕС и членове 7, 9, 24 и 45 от Хартата.

Тази юрисдикция също моли делото да се разгледа по реда на БПП, като изтъква, че отказът на българските власти да съставят акт за раждане на съответното дете, което е българска гражданка, би затруднил значително получаването на български документ за самоличност от това дете и съответно упражняването на правото ѝ да

се движи и да пребивава свободно в рамките на територията на държавите членки, гарантирано в член 21 ДФЕС.

Председателят на Съда решава да уважи искането за СПП, като мотивира решението си с факта, че понастоящем съответното дете, което е невръстно, няма паспорт, а пребивава в държава членка, на която не е гражданин. Председателят на Съда посочва и че тъй като поставените въпроси имат за цел да се определи дали българските власти са длъжни да съставят акт за раждане на това дете и от преюдициалното запитване е видно, че съгласно националното право за получаването на български паспорт е необходим такъв акт, отговор от Съда в кратки срокове може да допринесе за това детето да получи по-бързо паспорт.

1.5. Опасност от накърняване на основните права

Определение от 15 юли 2010 г., Purrucker (C-296/10, [EU:C:2010:446](#))

„Бързо производство“

Спорът в главното производство се води между германска гражданка и испански гражданин във връзка с упражняването на родителските права по отношение на двете им деца близнаци. По-малко от година след раждането на децата родителите се разделят и сключват нотариално заверено споразумение, в което е отбелязано желанието на майката да се върне в родната си страна заедно с децата. В крайна сметка обаче тя отвежда в Германия само едно от децата, а другото по медицински причини остава временно в Испания с баща си. Оттогава семейното им положение остава непроменено.

Съответно родителите водят помежду си множество дела. Бащата например подава искане в Испания за постановяване на временни мерки, което е уважено, въпреки че не е изключено това производство да може да се разглежда като производство по иск с предмет правото на упражняване на родителските права за децата. След това той предявява искане в Германия за допускане на изпълнението на тези мерки — производство, във връзка с което е постановено решение Purrucker⁴⁶. Успоредно с това майката предявява в Германия иск да ѝ се предостави правото на упражняване на родителските права по отношение на двете деца, като делото по този иск се води пред Amtsgericht Stuttgart (Районен съд Щутгарт, Германия).

Последно посоченият съд отправя запитване до Съда дали при прилагането на член 19, параграф 2 от Регламент № 2201/2003, който урежда случаите на наличие на друг висящ процес при дела във връзка с родителската отговорност, съдът, сезиран с искане за постановяване на временни мерки (в случая испанският съд),

⁴⁶ Определение от 15 юли 2010 г., Purrucker (C-256/09, [EU:C:2010:437](#)).

трябва да се смята за „първия сезиран съд“ спрямо съда на друга държава членка, пред който е образувано дело по иск със същия предмет (в случая *Amtsgericht Stuttgart* (Районен съд Щутгарт)).

Amtsgericht Stuttgart (Районен съд Щутгарт) също така отправя искане за провеждане на БПП, като подчертава, че спорният въпрос за компетентността на двете сезирани с едно и също дело съдилища на различни държави членки до този момент продължава да е пречка за разглеждането на същинския спорен въпрос въпреки продължителността на производството. Според него тези условия се отразяват на поведението на страните по начин, който уврежда семейните връзки на децата. Всъщност децата вече от три години не поддържат лични контакти помежду си, нито с другия си родител. Освен това *Amtsgericht Stuttgart* (Районен съд Щутгарт) отбелязва, че грижите на германската гражданка за детето, и по-конкретно медицинското му обслужване и записването му в училище, зависят от правното положение на това дете. Понастоящем обаче тези грижи са засегнати от съмненията във валидността и признаването в Германия на временната мярка, постановена от испанския съд във връзка с упражняването на родителските права. Поради тези обстоятелства и като взема предвид вече изтеклото време заради водените различни дела, председателят на Съда постановява, че запитващата юрисдикция следва да получи отговори на поставените въпроси в най-кратки срокове, което оправдава провеждането на БПП.

Определение от 9 септември 2011 г., *Dereci и др.* (C-256/11, [EU:C:2011:571](#))⁴⁷

„Бързо производство“

По това дело става дума за петима граждани на трети държави, които искат да живеят в Австрия с членове на своето семейство (съпруг, деца или родители) — граждани на Съюза, които имат местопребиваване в тази държава и притежават нейното гражданство. Въпросните граждани на Съюза обаче никога не са упражнявали правото си на свободно движение. Освен това те не са икономически зависими от роднините си, граждани на трети държави, а обратното — заинтересованите граждани на трети държави са икономически зависими от тях. Подадените от петимата граждани на трети държави заявления за разрешение за пребиваване са отхвърлени и за четирима от тях са издадени заповеди за експулсиране и извеждане от австрийска територия.

Сезиран във връзка с това, *Verwaltungsgerichtshof* (Върховен административен съд, Австрия) се пита дали дадените от Съда указания в решение *Ruiz Zambrano*⁴⁸ биха били приложими към случаите на един или няколко от жалбоподателите в главните производства.

⁴⁷ Вж. също решение от 15 ноември 2011 г. (голям състав), *Dereci и др.* (C-256/11, [EU:C:2011:734](#)).

⁴⁸ Решение от 8 март 2011 г. (голям състав), *Ruiz Zambrano* (C-34/09 PPU, [EU:C:2011:124](#)).

Verwaltungsgerichtshof (Върховен административен съд) моли преюдициалното му запитване да бъде разгледано по реда на БПП. В подкрепа на искането си той изтъква, че спрямо повечето от жалбоподателите в главните производства са издадени решения за извеждане от страната, които, ако бъдат изпълнени, ще засегнат самите жалбоподатели, а и членовете на семействата им. В това отношение той уточнява, че поне на един от жалбоподателите вече е отказано спиране на изпълнението на заповедта за експулсиране поради обжалването ѝ и че съответно мярката за извеждане от страната може да бъде изпълнена във всеки момент. Най-общо той подчертава, че рискът от непосредствено предстоящо извеждане на жалбоподателите ги лишава от възможността да водят нормален семеен живот и ги поставя в положение на несигурност. Освен това Verwaltungsgerichtshof (Върховен административен съд) посочва, че понастоящем е сезиран, също както австрийските административни власти, с голям брой сходни дела и че в близко бъдеще може да се очаква увеличаване на този тип дела поради решение Ruiz Zambrano⁴⁹.

Председателят на Съда решава да уважи искането за БПП. Във връзка с това той най-напред припомня, че правото на зачитане на семейния живот е едно от основните права, защитени в общностния правен ред и препотвърдено в член 7 от Хартата. По-нататък той подчертава, че отговорът на Съда по поставените въпроси би отстранил несигурността във връзка с положението на жалбоподателите в главното производство и съответно предоставянето на този отговор в най-кратки срокове би спомогнало за бързото премахване на тази несигурност, която им пречи да водят нормален семеен живот.

Определение от 6 май 2014 г., G. (C-181/14, [EU:C:2014:740](#))

„Бързо производство“

По това дело, представено и по-горе⁵⁰, Съдът отхвърля отправеното от запитващата юрисдикция искане за СПП. Председателят на Съда обаче решава служебно да постанови делото да се разгледа по реда на БПП. Всъщност той приема, че това е необходимо, когато срокът на задържане на лицето зависи единствено от отговора на поставения от запитващата юрисдикция въпрос. В това отношение той в частност припомня, че член 267, четвърта алинея ДФЕС предвижда, че Съдът се произнася в най-кратък срок, ако делото пред националната юрисдикция се отнася до задържано лице.

⁴⁹ Решение от 8 март 2011 г. (голям състав), Ruiz Zambrano (C-34/09, [EU:C:2011:124](#), т. 12, 13 и 15).

⁵⁰ Вж. по-горе част I, „Спешно преюдициално производство“, раздел 1, „Приложно поле на спешното преюдициално производство“.

Определение от 5 юни 2014 г., Sánchez Morcillo u Abril García (C-169/14, [EU:C:2014:1388](#))

„Бързо производство“

В конкретния случай става дума за физически лица, които вземат банкови заеми, обезпечени с ипотека върху основните им жилища. Поради неплащането на месечните вноски по заемите срещу тях започва производство по принудително изпълнение чрез публична продажба на ипотекираните им имоти. Тогава заинтересованите подават възражение срещу принудителното изпълнение и обжалват отхвърлянето на възражението пред Audiencia Provincial de Castellón (Областен съд Кастельон, Испания).

Тази юрисдикция сочи, че макар испанската гражданскопроцесуална уредба⁵¹ да позволява обжалване на решението, с което се уважава направеното от длъжника възражение и се слага край на принудителното изпълнение, тя не позволява на длъжника, чието възражение е било отхвърлено, да обжалва първоинстанционното решение, с което се разпорежда продължаване на производството по принудително изпълнение. Посочената юрисдикция обаче изпитва съмнения относно съвместимостта на тази национална правна уредба с преследваната с Директива 93/13⁵² цел за защита на потребителите, както и с прогласеното в член 47 от Хартата право на ефективно обжалване. В това отношение тя отбелязва, че признаването на право на длъжниците да обжалват може да се окаже от определящо значение, още повече че някои клаузи от разглеждания договор за кредит биха могли да се приемат за „неравноправни“ по смисъла на Директива 93/13.

В този контекст Audiencia Provincial de Castellón (Областен съд Кастельон) отправя искане за провеждането на БПП, като подчертава, че отговорът на Съда би могъл да има важни последици за съдебните спорове в Испания. Всъщност поради икономическата криза е изключително голям броят на физическите лица, върху чиито жилища е насочено принудително изпълнение на вземания по договори за ипотечни кредити. Освен това, що се отнася конкретно до жалбоподателите в главните производства, подаденото от тях възражение няма суспензивно действие, поради което е възможно жилищата им да бъдат изнесени на публична продажба още преди Съдът да се произнесе.

Председателят на Съда отбелязва, че наистина според постоянната съдебна практика големият брой лица или правоотношения, потенциално засегнати от

⁵¹ Ley 1/2013, de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social (Закон 1/2013 от 14 май 2013 г. за приемане на мерки за засилване на защитата на длъжниците по ипотечни кредити, реструктуриране на задълженията и социални наеми) от 14 май 2013 г. (BOE, бр. 116 от 15 май 2013 г., стр. 36373), който изменя Ley de enjuiciamiento civil (Закон за гражданското съдопроизводство) от 7 януари 2000 г. (BOE, бр. 7 от 8 януари 2000 г., стр. 575), последно изменен с Decreto-ley 7/2013 de medidas urgentes de naturaleza tributaria, presupuestarias y de fomento de la investigación, el desarrollo y la innovación (Декрет-закон 7/2013 относно спешните данъчни или бюджетни мерки и за насърчаване на научните изследвания, развитието и новаторството) от 28 юни 2013 г. (BOE, бр. 155 от 29 юни 2013 г., стр. 48767).

⁵² Директива 93/13/ЕИО.

акта, който трябва да постанови запитващата юрисдикция, след като е сезирала Съда с преюдициални въпроси, сам по себе си не представлява изключително обстоятелство, което да оправдава разглеждане на делото по реда на БПП. В случая обаче, освен големия брой на засегнатите длъжници, е налице и опасност собственикът да изгуби основното си жилище, която поставя него и семейството му в положение на изключителна несигурност. Посоченото обстоятелство се утежнява от това, че ако се окаже, че изпълнителното производство се основава на договор за кредит, съдържащ неравноправни клаузи, и тяхната нищожност бъде установена от националния съд, защитата, която увреденият длъжник ще получи вследствие на нищожността на принудителното изпълнение на този договор, се изчерпва с предоставяне на обезщетение и не позволява възстановяване на предишното му положение на собственик на неговото жилище. Като взема предвид тези обстоятелства, както и факта, че предоставянето на отговор от Съда в най-кратък срок може значително да намали опасността съответните лица да изгубят основните си жилища, председателят на Съда уважава искането за БПП.

Определение от 1 февруари 2016 г., *Davis и др.* (C-698/15, [EU:C:2016:70](#))⁵³

„Бързо производство“

В случая става дума за физически лица, които оспорват валидността на британски закон⁵⁴, който овластява Secretary of State for the Home Department (министър на вътрешните работи, Обединеното кралство) да задължава обществените далекосъобщителни оператори да запазват всички данни за електронни съобщения за максимален срок от 12 месеца, но без все пак да запазват съдържанието на тези съобщения. Според тези лица посочената национална правна уредба е несъвместима с членове 7 и 8 от Хартата и не е съобразена с изискванията, произтичащи от решение Digital Rights Ireland и др.⁵⁵, с което Съдът обявява Директива 2006/24 за невалидна⁵⁶. Исканията им са уважени на първа инстанция и министърът на вътрешните работи обжалва пред Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (Апелативен съд (Англия и Уелс) (гражданско отделение), Обединеното кралство). Последно посочената юрисдикция сезира Съда с няколко въпроса за обхвата на решение Digital Rights Ireland и др.⁵⁷

Във връзка с това запитващата юрисдикция отправя и искане за провеждане на БПП. В подкрепа на искането си, от една страна, тя отбелязва, че би било желателно това дело да бъде съединено или разгледано успоредно с дело Tele2

⁵³ Вж. също решение от 21 декември 2016 г. (голям състав), Tele2 Sverige и Watson и др. (C-203/15 и C-698/15, [EU:C:2016:970](#)).

⁵⁴ Data Retention and Investigatory Powers Act 2014 (Закон от 2014 г. относно запазването на данните и правомощията по разследване).

⁵⁵ Решение от 8 април 2014 г. (голям състав), Digital Rights Ireland (C-293/12 и C-594/12, [EU:C:2014:238](#)).

⁵⁶ Директива 2006/24/ЕО.

⁵⁷ Решение от 8 април 2014 г. (голям състав), Digital Rights Ireland (C-293/12 и C-594/12, [EU:C:2014:238](#)).

Sverige (C-203/15), висящо тогава пред Съда. От друга страна, тя посочва, че обсъжданата британска правна уредба има срок на действие до 31 декември 2016 г., но е налице съмнение в обхвата на решение Digital Rights Ireland и др.⁵⁸ по отношение на всяко законодателство, което държавите членки биха могли да приемат във връзка със запазването на данните за електронни съобщения.

След като констатира, че обсъжданата правна уредба би могла да води до груба намеса в основните права по членове 7 и 8 от Хартата, председателят на Съда приема, че предоставянето на отговор в най-кратки срокове наистина би могло да отстрани несигурността, пред която е изправена запитващата юрисдикция във връзка с евентуалното наличие на такава намеса и във връзка с нейната евентуална обосновааност. Освен това според председателя на Съда срокът на действие на посочената уредба също е основание да се даде спешен отговор в духа на сътрудничество, който характеризира отношенията между юрисдикциите на държавите членки и Съда. По тези причини председателят на Съда решава делото да бъде разгледано по реда на БПП.

1.6. Материална нищета

Решение от 15 юли 2021 г. (голям състав), The Department for Communities in Northern Ireland (C-709/20, [EU:C:2021:602](#))

„Преюдициално запитване — Гражданство на Съюза — Икономически неактивен гражданин на държава членка, който пребивава на територията на друга държава членка на основание на националното право — Член 18, първа алинея ДФЕС — Недопускане на дискриминация, основана на гражданство — Директива 2004/38/ЕО — Член 7 — Условия за получаване на право на пребиваване за повече от три месеца — Член 24 — Социално подпомагане — Понятие — Равно третиране — Споразумение за оттеглянето на Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия — Преходен период — Национална разпоредба, която изключва от кръга на лицата с право на социално подпомагане гражданите на Съюза, имащи право на пребиваване с определена продължителност съгласно националното право — Харта на основните права на Европейския съюз — Членове 1, 7 и 24“

В случая съответното лице е хърватска и нидерландска гражданка, която е живяла в Обединеното кралство от 2018 г., без да упражнява икономическа дейност, с партньора си, нидерландски гражданин, и с двете им деца, докато не се е преместила в приемен център за малтретирани жени. Тя не разполага с никакви средства.

⁵⁸ Решение от 8 април 2014 г. (голям състав), Digital Rights Ireland (C-293/12 и C-594/12, [EU:C:2014:238](#)).

На 4 юни 2020 г. Home Office (Министерство на вътрешните работи, Обединено кралство) ѝ предоставя право на временно пребиваване в Обединеното кралство на основание на нов британски режим, въведен в контекста на оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, който се прилага по отношение на пребиваващите в тази страна граждани на Съюза. На 8 юни 2020 г. тя подава заявление за социално подпомагане, наречено универсален кредит (Universal Credit) в Северна Ирландия, но заявлението ѝ е отхвърлено, тъй като националната правна уредба изключва гражданите на Съюза, получили право на пребиваване на основание на новия режим, от категорията на потенциалните получатели на универсалния кредит.

Тогава сезираният с жалба срещу този отказ Appeal Tribunal (Northern Ireland) (Апелативен съд на Северна Ирландия, Обединено кралство) решава да отправи запитване относно евентуалната несъвместимост на британския закон за универсалния кредит със забраната за дискриминация на основание гражданство, предвидена в член 18, първа алинея ДФЕС.

Във връзка с това тази юрисдикция отправя искане за провеждане на БПП, като се позовава на очевидната спешност на това дело и на трудното финансово положение на съответното лице.

Председателят на Съда уважава искането за БПП, като се основава на материалната нищета на съответното лице и нейните деца, и на невъзможността ѝ съгласно националното право да се ползва от право на социално подпомагане.

1.7. Опасност от тежки екологични щети

*Определение от 13 април 2016 г., Pesce и др. (C-78/16 и C-79/16, [EU:C:2016:251](#))*⁵⁹

„Бързо производство“

За целите на предотвратяването на разпространението на бактерията *Xylella fastidiosa* редица собственици на земеделски земи са задължени от Servizio Agricoltura della Regione Puglia (служба „Земеделие“ на регион Пулия, Италия) да изсекат смятаните за заразени с тази бактерия маслинови дървета, засадени в техните земи, както и всички растения гостоприемници в радиус от 100 метра около тези маслинови дървета. Собствениците на земите подават жалби против решенията за отстраняване на растенията, тъй като според тях Решение за изпълнение 2015/789⁶⁰, на което се основават тези актове, е в противоречие с принципа на пропорционалност и принципа на предпазните мерки и е немотивирано.

⁵⁹ Вж. също решение от 9 юни 2016 г., Pesce и др. (C-78/16 и C-79/16, [EU:C:2016:428](#)).

⁶⁰ Решение за изпълнение (ЕС) 2015/789 на Комисията от 18 май 2015 година относно мерки за предотвратяване на въвеждането и разпространението на *Xylella fastidiosa* (Wells et al.) в Съюза (ОВ L 125, 2015 г., стр. 36).

При тези условия сезираният с жалбите Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Регионален административен съд Лацио, Италия) решава да спре изпълнението на въпросните национални мерки и да отправи запитване до Съда за съвместимостта на Решение за изпълнение 2015/789 с правото на Съюза.

Тази юрисдикция отправя и искане за разглеждане на преюдициалното му запитване по реда на БПП. В подкрепа на искането си тя изтъква сериозността на последиците, които би предизвикало изпълнението на решенията за отстраняване на растенията, и то не само във вреда на жалбоподателите в главното производство, но и във вреда на целостта на ландшафта, икономическата дейност, качеството на подпочвените води, хранителната верига и общественото здраве. Освен това тези решения не може да се окачествят като временни, тъй като ще имат окончателно и непоправимо въздействие върху екосистемата на съответните растения.

Председателят на Съда уважава искането за БПП. В това отношение той констатира, от една страна, че продължаването на срока на спиране на изпълнението на решенията за отстраняване на въпросните растения може да способства за разпространяването на бактерията *Xylella* в Съюза, а от друга страна, че изпълнението на тези решения може да доведе до необратими последици за екосистемата и да причини непоправими вреди за жалбоподателите.

Определение от 11 октомври 2017 г., Комисия/Полша (C-441/17, [EU:C:2017:794](#))

„Бързо производство“

Комисията моли Съда да установи, че Република Полша не е изпълнила някои от задълженията си по Директива 92/43⁶¹ (известна като „Директивата за местообитанията“) и по Директива 2009/147⁶² (известна като „Директивата за птиците“) поради активните горски стопански дейности, предвидени в Беловежката гора (Puszcza Białowieska), една от най-добре запазените естествени гори в Европа, включена в списъка на обектите на световното наследство на Организацията на обединените нации за образование, наука и култура (Юнеско). По-конкретно, като се мотивира с разпространението на един вредител (смърчовият корояд), Minister Środowiska (министър на околната среда, Полша) одобрява изменение на плана за управление на горите, с което дава възможност за увеличаване на дърводобива и извършване на стопански дейности в зони, в които до този момент е била изключена всякаква намеса. В този контекст започва премахването на множество дървета.

⁶¹ Директива 92/43/ЕИО.

⁶² Директива 2009/147/ЕО.

По това дело, на първо място, председателят на Съда вече е уважил искане на Комисията за разглеждане на делото с предимство. На второ място, на основание член 160, параграф 7 от Процедурния правилник на Съда заместник-председателят е разпоредил на Република Полша да спре въпросните горскостопански дейности до постановяването на определението, с което ще се сложи край на производството по обезпечителното искане на Комисията⁶³. Въпреки това председателят на Съда служебно взема решение и за разглеждане на делото по реда на бързото производство. В това отношение той констатира, че спорът между Комисията и Република Полша откроява наличието на непосредствени и потенциално сериозни рискове за околната среда. Всъщност, от една страна, според Република Полша продължаването на срока на спиране на посочените горскостопански дейности би могло да способства за разпространението на вредителя, което би довело до тежки смущения в екосистемата на Беловежката гора и съответно би причинило екологична щета, годна да създаде пряка заплаха за живота и здравето на хората. От друга страна, според Комисията извършването на тези дейности би могло да доведе до необратими последици за естествени местообитания и животински видове, които са защитени с директивите за местообитанията и за птиците и за чието опазване е създадена територията от „Натура 2000“ „Puszcza Białowieska“. При тези условия председателят на Съда преценява, че предоставянето на отговор в най-кратки срокове относно съвместимостта на тези горскостопански дейности с правото на Съюза би могло да намали рисковете, които произтичат съответно от продължаването на срока на спирането им или от извършването на тези дейности.

1.8. Риск от ненаказуемост по голям брой дела

Решение от 21 декември 2021 г. (голям състав), Euro Vox Promotion и др. (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, [EU:C:2021:1034](#))

„Преюдициално запитване — Решение 2006/928/ЕО — Механизъм за сътрудничество и проверка на напредъка на Румъния в постигането на специфични цели в областите на съдебната реформа и борбата срещу корупцията — Характер и правни последици — Задължителен характер за Румъния — Правова държава — Независимост на съдебната власт — Член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС — Член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз — Борба срещу корупцията — Защита на финансовите интереси на Европейския съюз — Член 325, параграф 1 ДФЕС — Конвенцията PIF — Наказателни производства — Решения на Curtea Constituțională (Конституционен съд, Румъния) относно законосъобразността на събирането на някои доказателства и относно формирането на съдебните състави за разглеждане на дела за тежка корупция — Задължение за националните съдилища да се осигури пълното действие на

⁶³ Вж. по-нататък част II, „Бързо производство“, раздел 2, „Връзка между бързото производство по искове за установяване на неизпълнение на задължения и допускните обезпечителни мерки“.

решенията на Curtea Constituțională (Конституционен съд) — Дисциплинарна отговорност на съдиите при несъобразяване с тези решения — Правомощие да се оставят без приложение решения на Curtea Constituțională (Конституционен съд), несъвместими с правото на Съюза — Принцип на предимство на правото на Съюза“

По дела C-357/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19 Înalta Curte de Casație și Justiție (Върховен касационен съд, Румъния, наричан по-нататък „ВКС“) е осъдил няколко лица, включително бивши членове на Парламента и министри, за престъпления, свързани с измама с ДДС, както и за корупция и търговия с влияние, по-специално във връзка с управлението на средства на Съюза. Curtea Constituțională (Конституционен съд, Румъния) обявява тези решения за недействителни поради незаконосъобразност на съдебния състав с мотива, от една страна, че делата, по които ВКС се е произнесъл като първа инстанция, е трябвало да бъдат разгледани от специализиран съдебен състав в областта на корупцията и от друга страна, че по делата, по които ВКС се е произнесъл като въззивна инстанция, всички съдии в съдебния състав е трябвало да бъдат определени чрез теглене на жребий.

По дело C-379/19 пред Tribunalul Bihor (Окръжен съд Бихор, Румъния) е образувано наказателно производство срещу няколко лица, обвинени в корупционни престъпления и търговия с влияние. В рамките на искане за изключване на доказателства този съд се сблъсква с прилагането на практика на Конституционния съд, който обявява за противоконституционно събирането на доказателства по наказателни дела с участието на румънската служба за разузнаване, което води до изключване с обратна сила на съответните доказателства от наказателното производство.

Споровете по главните производства са продължение на мащабна съдебна реформа в областта на борбата срещу корупцията в Румъния, която вече е била предмет на предходно решение на Съда⁶⁴. Запитващите юрисдикции поставят въпроса дали прилагането на практиката, установена с различни решения на Curtea Constituțională a României (Конституционен съд) относно приложимите в наказателните производства за измама и корупция процесуални правила, може да е в нарушение на правото на Съюза, по-специално на разпоредбите на това право, които имат за цел защита на финансовите интереси на Съюза, на гаранцията за независимост на съдебната власт и на правовата държава като ценност, както и на принципа на предимство на правото на Съюза.

Запитващите юрисдикции по дела C-357/19, C-379/19, C-811/19 и C-840/19 отправят искания за провеждане на БПП, като изтъкват по същество, че положението на лицата, обвинени в рамките на главните производства, изисква отговор в кратки срокове. Що се отнася по-специално до дела C-357/19, C-811/19 и C-840/19, те

⁶⁴ Решение от 18 май 2021 г., Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ и др. (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 и C-397/19, [EU:C:2021:393](#)).

изтъкват също, че изтичането на определен период може да застраши евентуалното изпълнение на наказанието.

Що се отнася до дела C-357/19 и C-379/19, Съдът решава да не уважи това искане. Председателят на Съда обаче взема решение тези дела да се разгледат с предимство в приложение на член 53, параграф 3 от Процедурния правилник.

За разлика от това по отношение на дела C-811/19 и C-840/19 председателят на Съда отбелязва че от последно посочените дела, разглеждани заедно с дела C-357/19 и C-379/19, е видно, че е налице несигурност сред румънските съдилища за тълкуването и прилагането на правото на Съюза по голям брой наказателни дела, по които може да изтече давностният срок и следователно да възникне риск от ненаказуемост. При тези обстоятелства и с оглед на етапа, на който се намират дела C-357/19, C-379/19 и C-547/19, които повдигат сходни въпроси относно тълкуването на правото на Съюза, председателят на Съда решава дела C-811/19 и C-840/19 да бъдат разглеждани по реда на бързото производство.

2. Връзка между бързото производство по искове за установяване на неизпълнение на задължения и допусканияте обезпечителни мерки

Определение от 11 октомври 2017 г., Комисия/Полша (C-441/17, [EU:C:2017:794](#))

„Бързо производство“

Както беше посочено по-горе⁶⁵, Комисията предявява срещу Република Полша иск за установяване на неизпълнение на задълженията на тази държава членка по директивите за местообитанията и птиците. Във връзка с това Комисията представя обезпечително искане на основание член 279 ДФЕС и член 160, параграф 2 от Процедурния правилник на Съда за допускане на временни мерки до произнасянето на Съда по съществото на делото.

Освен това Комисията иска по силата на член 160, параграф 7 от Процедурния правилник на Съда тези временни мерки да бъдат постановени още преди Република Полша да представи становището си, поради опасността от нанасяне на значителна и непоправима вреда на местообитанията и целостта на територията от „Натура 2000“ „Puszcza Białowieska“. Заместник-председателят на Съда уважава това искане и разпорежда на Република Полша да спре въпросните горскостопански дейности, освен доколкото е налице заплахата за обществената безопасност, до постановяването на определението, с което ще приключи

⁶⁵ Вж. по-горе част II, „Бързо производство“, раздел 1.7, „Опасност от тежки екологични щети“.

обезпечителното производство (определение от 27 юли 2017 г., Комисия/Полша, C-441/17 R, [EU:C:2017:622](#)).

Що се отнася до връзката между обезпечителното искане и бързото производство, служебно разпоредено от председателя на Съда, председателят отбелязва, че макар наистина Съдът да остава сезиран с обезпечителното искане, това не променя факта, че предметът на това искане и условията за уважаването му не са еднакви с предмета и условията за провеждане на бързото производство. В конкретния случай е видно — без това да засяга определението, с което ще приключи обезпечителното производство — че прилагането на бързото производство е обосновано от естеството на настоящото дело (по съображенията, изложени по-горе, в раздел 1.7, „Опасност от тежки екологични щети“).

Определение от 15 ноември 2018 г., Комисия/Полша (C-619/18, [EU:C:2018:910](#))

„Бързо производство“

Както беше посочено по-горе⁶⁶, Комисията предявява срещу Република Полша иск за установяване на неизпълнение на задълженията ѝ по член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС и член 47 от Хартата вследствие от приемането на новия Закон за Върховния съд. Във връзка с това Комисията представя обезпечително искане на основание член 279 ДФЕС и член 160, параграф 2 от Процедурния правилник на Съда за допускане на временни мерки до произнасянето на Съда по съществото на делото.

Освен това Комисията иска по силата на член 160, параграф 7 от Процедурния правилник тези временни мерки да бъдат постановени още преди Република Полша да представи становището си, поради непосредствения риск от възникване на значителна и непоправима вреда от гледна точка на принципа на ефективна съдебна защита в контекста на прилагането на правото на Съюза. Заместник-председателят на Съда уважава това искане. Съответно той разпорежда на Република Полша незабавно и до постановяването на определението, което ще сложи край на обезпечителното производство, първо, да спре прилагането на някои разпоредби на Закона за Върховния съд, второ, да приеме всички необходими мерки, за да гарантира, че засегнатите от посочените разпоредби съдии от Sąd Najwyższy (Върховен съд) могат да упражняват своите функции на същата длъжност, като се ползват от същия статут и от същите права и условия на работа, от каквито са се ползвали до влизането в сила на този закон, трето, да се въздържа от всяка мярка за назначаване на съдии в Sąd Najwyższy (Върховен съд), както и от всяка мярка за назначаване на новия първи председател на тази юрисдикция или за посочване на лицето, на което е възложено ръководството на

⁶⁶ Вж. по-горе част II „Бързо производство“, раздел 1.2, „Особена сериозност на правната несигурност, във връзка с която е отправено преюдициалното запитване“.

посочената юрисдикция вместо нейния първи председател, и четвърто, да уведомява всеки месец Комисията за всички мерки, които е приела, за да се съобрази напълно с това определение (определение от 19 октомври 2018 г., Комисия/Полша, C-619/18 R, [EU:C:2018:852](#)).

Що се отнася до връзката между обезпечителното искане и бързото производство, служебно разпоредено от председателя на Съда, председателят отбелязва, че наистина Съдът остава сезиран с обезпечителното искане, но заместник-председателят на Съда е допуснал поисканите от Комисията временни мерки, които ще действат до постановяването на определението, с което ще се сложи край на обезпечителното производство. Затова председателят на Съда констатира, че ако в предстоящото си определение Съдът остави в сила временните мерки, приети в очакване на същото, самата Република Полша би имала интерес производството по същество по настоящото дело да приключи възможно най-бързо, за да приключат посочените мерки и да се решат окончателно повдигнатите от това дело въпроси. Нещо повече, председателят на Съда подчертава, че при всички положения предметът на обезпечителното искане и условията за уважаването му не са еднакви с предмета и условията за провеждане на бързото производство. В конкретния случай обаче е видно — без това да засяга изводите, които ще бъдат направени в определението, с което ще приключи обезпечителното производство — че прилагането на бързото производство е обосновано от естеството на настоящото дело (по съображенията, изложени по-горе, в раздел 1.2, „Особена сериозност на правната несигурност, във връзка с която е отправено преюдициалното запитване“).

СЪД
НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Дирекция „Изследвания и документация“

Септември 2024 г.